

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

**RECORDURILE
SÎNT DOBORÎTE
MAI ÎNTÎI
ÎN LABORATOARE**

DIN SUMAR:

- *Antimaterie la comandă* ● *Albinele știu să socotească*
- *Mortul care n-a trăit* ● *Polii circulă* ● *A zecea planetă a sistemului solar* ● *În cancer — prevenirea înseamnă vindecare* ● *Pagina de umor*

10

ANUL XXVII
(1355)
5 MARTIE 1971

Fumătorii inveterați, cei cu obiceiul fumatului în sine, își aprind țigara automat, fără să-și dea seama de acest lucru. De aceea le și este atât de greu să renunțe la acest obicei. Renunțarea la țigară este astfel în ultimă instanță o problemă de voință. Celor hotărâți să facă acest pas le recoman-

dăm să ia în considerare și sfaturile din cuprinsul acestei pagini.

Dar mai întâi încă câteva cuvinte despre „componentele ucigăse”.

Documentar

SFÎRȘITUL UNEI ILUZII (II)

În compoziția fumului de țigară mai intră, de asemenea, oxidul de carbon, substanță care pătrunde în sânge și din pricina căreia fumătorii sînt într-o mai mare măsură expuși la primejdia de a contracta o boală cardio-vasculară. Căci s-a stabilit că fumarea unei singure țigări accelerează pulsul cu 20 de bătăi pe minut peste normal, sporește tensiunea cu câteva zeci de milimetri și scade temperatura pielii. Aceste modificări durează circa o jumătate de oră. Și mai dăunător este însă efectul fumului de țigară asupra vaselor sanguine: pereții acestora sînt cuprinși în cursul fumatului de spasme, circulația singelui prin ele se încetinește. Dar fumatul poate, de asemenea, declanșa crize de insuficiență coronariană sau să le agraveze. La mulți fumători aceste crize dispar imediat ce se lasă de fumat.

Influența nefastă a fumului de țigară asupra vaselor sanguine e cunoscută de multă vreme. Dar experiențe făcute în ultima vreme pe un mare grup de animale au arătat în plus că injectarea lor sistematică cu nicotină s-a soldat de fiecare dată cu grave modificări trofice, însoțite de edeme și ulceratii ale membrilor. Când injectarea cu nicotină continua, tratamentul acestor complicații nu putea aduce nici o ameliorare.

Orice învăț are și dezvăț

Cînd nicotina pătrunde în sânge, pulsul se accelerează imediat și mărește debitul sanguin, ceea ce, la rîndul său, accelerează procesele biochimice. Creierul primește mai mult oxigen și deci mai multă energie sub formă de zahăruri combustibile furnizate de celule. Această energie a fost eliberată de ficat prin secreția simultană a adrenalinii; ea este necesară pentru a distruge elementele toxice ale nicotinei, în așa fel încît aceasta să fie eliminată mai repede de rinichi. De aici urmează o lipsă de zahăr organic, care se manifestă prin oboseală și depresivitate, stare ce nu poate fi înlăturată decît printr-o nouă țigară. Dar nicotina mai este nocivă și prin efectele ei vasoconstrictive periferice, de „închidere” a capilarelor mîinilor și picioarelor, lucru ce poate fi demonstrat comparînd temperatura cutanată a extremităților înainte și după fumatul unei țigări. În plus, nicotina duce și la o creștere a cantității de colesterol în sânge.

În sfîrșit, ceea ce face „năravul” fumatului foarte primejdios este faptul că efectele sale negative nu se văd imediat, ci sînt cumulative, izbucnind brusc sub forma unui infarct sau a unui cancer bronhopulmonar.

Aproximativ jumătate din numărul fumătorilor nu intenționează să se lase de fumat și resping orice argumente despre nocivitatea fumului de țigară, sperînd în forul lor interior că lor nu li se va întîmpla nimic rău. Există, însă, și unii care ar vrea să renunțe la acest obicei, dar sînt foarte adesea descurajați, mai ales fumătorii inveterați, de consecințele greu de suportat ale renunțării: dorința irezistibilă de a aprinde o țigară, o trecătoare irascibilitate, insomnie, depresie și tulburări digestive.

Mulți fumători socotesc că pentru sănătatea organismului lor, oricum zdruncinată, nu mai are nici o importanță dacă s-ar lăsa de fumat în stadiul în care au ajuns. Specialiștii, însă, afirmă că această judecată este total greșită și că pronosticurile pentru cei ce izbutesc să abandoneze fumatul sînt foarte încurajatoare. Mulți specialiști au ajuns la această concluzie pe baza propriei lor experiențe. Și o împărtășesc cu plăcere tuturor celor care doresc să le urmeze exemplul.

Așadar, ce trebuie să facă un fumător pentru a putea rupe definitiv cu un obicei puternic înrădăcinat?

Obiceiul fumatului este reflectarea unor nevoi emoționale conștiente sau inconștiente, reale sau închipuite; aceste nevoi variază nu numai de la un

fumător la altul, dar și de la o țigară la alta. Un fumător simte, de pildă, nevoia unei țigări spre a putea lua parte treaz la o ședință nesfîrșit de lungă; altul fumează după masă, ca să-și facă digestia etc. etc.

Cînd? Cum? Cu ce?

Prima datorie a unui fumător constă deci în a înțelege de ce fumează. Există aproximativ trei tipuri de fumători: cei care fumează ca să-și amplifice senzațiile pozitive de bună dispoziție și să le stimuleze chiar; cei care fumează ca să-și alunge senzațiile negative, efectele depresive de teamă, iritație sau plictiseală; și în fine cei care fumează pur și simplu din obișnuință, pentru a face ceva cu cele zece degete ale lor sau chiar numai din politețe, ca să nu-i „supere” pe fumătorii din mediul

1. El trebuie să fixeze o dată precisă pentru a renunța la fumat.

2. Să se hotărăscă pentru o abandonare bruscă sau progresivă.

3. În cazul unei opriri progresive, e bine să țină seama de sugestiile de mai sus.

4. Să înlăture din calea lui țigările, scrumierele, chibriturile și brichetele.

5. Să se aprovizioneze cu bomboane, gumă de mestecat, vitamina A și B, sucuri de fructe, morcovi, fructe proaspete etc.

6. Să aibă la îndemînă lecturi antrenante sau cuvinte încruciate.

7. Să-și caute activități care să-i ocupe mîinile; să cînte la un instrument, eventual (da!) să tricoteze etc.

8. Să se trezească ceva mai devreme cîteva zile, ca să evite tensiunea primelor ore de lucru.

la zece trabucuri ori 20 de pipe pe zi și trag în piept fumul; în felul acesta ei se expun la aceleași riscuri ca și fumătorii de țigări temperați.

În ultimii ani printre fumători s-a răspîndit ideea că țigările cu filtru fac să scadă cantitatea de „gudron” din fum și, în consecință, și alte substanțe nocive care pătrund pînă în plămîinii fumătorilor. Raportul amintit la începutul studiului nostru precizează însă că intrucît filtrul este de dată relativ recentă e prematur să se tragă concluzii categorice. Este pe de altă parte adevărat că într-un recent studiu retrospectiv a fost enunțată părerea că un lot de fumători care, în cei zece ani cînd au fost ținuți sub observație, au fumat numai țigări cu filtru, au fost expuși numai într-o proporție de 40 la sută la riscul de a se îmbolnăvi de cancer în comparație cu cei care au preferat țigările fără filtru.

În loc de concluzie, raportul specialiștilor britanici, amintit de noi, arată că medicii sînt categorici în avertismentul pe care-l adresează fumătorilor atunci cînd li previn că fuga de adevăr, acest adevăr stabilit pe baza atîtor dovezi incontestabile, este extrem de primejdiosă.

Vinovați cu sau fără vină

Dar cum se explică că obiceiul fumatului, condamnat astăzi în toată lumea, a luat totuși o asemenea răspîndire? Cauzele sînt multiple. O mare parte de vină o poartă arta modernă, crede prof. Uglov, mai ales cinematograful și teatrul. Aproape că nu există piesă în care eroul să nu apeleze, în momentele grele ale vieții, la țigară. De obicei el izbuteste să rezolve o problemă dificilă numai după ce s-a înconjurat de un nor greu de fum. Aceste scene sînt prezentate în așa fel încît conduc fără voie la concluzia că numai țigara l-a ajutat pe erou să găsească soluția salvatoare.

„Nimeni nu intenționează, firește, să stînjenească fantezia creatoare a regizorilor și dramaturgilor, arată în continuare prof. F. Uglov. Dar ei ar trebui totuși să se gîndească mai mult la oameni, la destinul tineretului, al generațiilor viitoare.

Un rol foarte important îl joacă apoi exemplul celor mari. În familiile unde tatăl fumează, de pildă, mai devreme sau mai tîrziu, încep să fumeze și fiul sau fiia.”

În încheiere, prof. Uglov îi îndeamnă pe nefumători să contribuie cu mic și mare la formarea opiniei că gestul fumatului înseamnă lipsă de respect față de nefumătorii din jur.

V. Denisov

Reclamele pentru țigări încep a fi înlocuite prin afișe împotriva fumatului (afiș vestgerman)

lor. Nesatisfăcute, aceste necesități reale sau imaginare, produc fumătorului o stare de nemulțumire, de iritație.

Pentru a rezolva, deci, problema atât de complexă a renunțării la fumat trebuie s-o împărțim în cîteva elemente ce pot fi mai ușor înțelese: unul este de ordin fiziologic, în sensul că suprimarea bruscă atrage simptome dezagrebabile timp de 1—10 zile. Dar cele mai multe dificultăți sînt de ordin psihologic și tocmai din cauza lor se produc „recidivele”. Obiceiul fumatului poate rezista, de pildă, la dorința fumătorului, dar ascultă de un simplu carton pe care scrie „Vă rugăm, nu fumați”.

Cîteva „trucuri” deci, pentru a renunța la țigară:

a) E bine ca fumătorii să înceapă prin a schimba marca țigării de două ori pe săptămînă; cu cît vor fi mai puțin mulțumiți de calitatea țigării, cu atît le va fi mai ușor s-o abandoneze;

b) Să încerce apoi să nu fumeze o zi, fără să se gîndească la ziua sau săptămîna următoare. Cînd vor vedea că au izbutit în această primă încercare vor dori să continue. E bine să evite apoi toate situațiile cunoscute care-i îndeamnă să fumeze: stările „hipertensive” la serviciu sau acasă, ședințele, televiziunea, cititul ziarului, jocul de cărți în compania altor fumători ș.a.m.d.

Hotărîrea unui fumător de a se lăsa de fumat trebuie atent organizată:

9. Să frecventeze cinematograful sau orice alt spectacol unde fumatul este interzis.

10. Să doarmă cît mai mult cu puțință.

Cînd, în cele din urmă, se va fi lăsat însă de fumat va simți invidia fumătorilor din jurul său și o justificată mîndrie pentru cucerirea unei bătălii hotărîtoare pentru sănătatea sa viitoare.

Pipa, trabucul și filtrul

Studii recente au arătat că probabilitatea îmbolnăvirii de cancer a medicilor experimentatori care s-au lăsat de fumat a scăzut numai în primii cinci ani, de două ori. După 15 ani, ea întrecea de numai trei ori probabilitatea apariției cancerului la oamenii care nu au pus niciodată o țigară în gură.

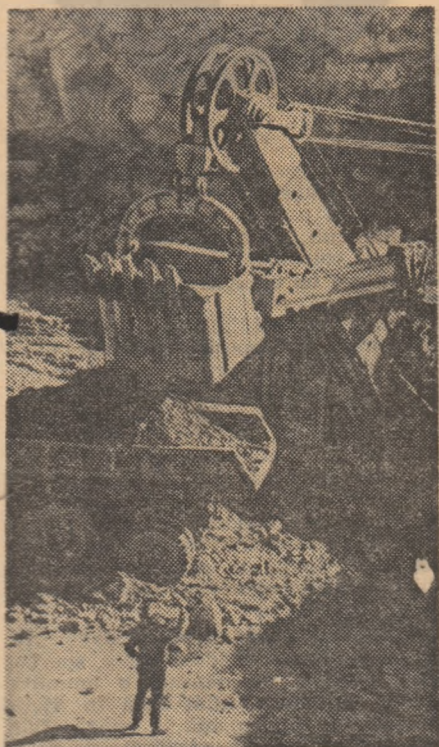
Pînă aici a fost vorba exclusiv de fumătorii de țigări. Dar să ne ocupăm pe scurt și de fumătorii de pipă sau de trabuc. Printre cei care fumează numai pipă sau numai trabuc numărul cazurilor de cancer este abia ceva mai mare decît printre nefumători. De obicei, fumătorii de pipă sau trabuc sînt fumători temperați care numai rareori trag în piept fumul de tutun și de aceea și probabilitatea îmbolnăvirii lor de cancer este aproape aceeași ca și la nefumători. Dar și printre ei există unii care fumează foarte mult — pînă

MERIDIANE

Pământul expulzează comori

Geologia este considerată o ramură de mare importanță a economiei naționale sovietice. În ultimii ani ea a fost dotată cu mijloace tehnice și de transport moderne. Mai bine de 460 000 de muncitori și specialiști cu înaltă calificare, repartizați în peste 10 000 de grupe și expediții geologice, și-au unit eforturile pentru a duce la îndeplinire

Excavatorul mușcă lacom din pământ și ajunge mai repede la bogățiile pe care acesta le ascunde

Foto: V. Kolinko (A.P.N.)

un vast program de explorări cuprinzând întregul teritoriu al țării.

Acest elan furtunos al geologiei sovietice în anii ultimelor cincinale a fost determinat de faptul că U.R.S.S. este în momentul de față singura țară din lume care dispune de absolut toate mineralele și materiile prime necesare pentru satisfacerea nevoilor curente și pentru continuă dezvoltare a tuturor ramurilor industriale. U.R.S.S. se situează pe primul loc în lume în ce privește rezervele explorate de cărbune, minereu de fier, mangan, plumb, nichel, cobalt, wolfram, molibden, asbest și alte zăcăminte utile. Ea dispune, de asemenea, de o treime din totalul perimetrelor petrolifere ale lumii, de un sfert din totalul rezervelor de gaze naturale. Numai rezervele de minereu de fier explorate se cifrează la aproape 60 de miliarde de tone, iar cele de mangan la 2,5 miliarde de tone. Până în momentul de față geologii sovietici au descoperit peste 370 de zăcăminte de gaze. Aceste izbinzi au fost făcute posibile prin adoptarea unor metode moderne de explorare cum sînt cele geofizice, fotografieră aeriană, analiza chimică și fizică.

În ultimii ani s-a insistat mai cu seamă pe descoperirea de noi rezerve de țepi, gaze și cărbune în primul rînd în

partea europeană a U.R.S.S. În Siberia, Orientul Îndepărtat, Asia Mijlocie, Kazahstan și alte regiuni au fost explorate în schimb metale neferoase, fier și rare menite să asigure materiile prime necesare întreprinderilor existente și celor aflate abia în stadiul de proiect.

Planul sporirii resurselor de gaze naturale, titan, mică a fost realizat în trei ani în loc de cinci iar la o serie de alte zăcăminte utile în patru ani. În numai trei ani din cincinalul recent terminat au fost descoperite 230 de zăcăminte de țepi și gaze naturale, minereuri de fier și de mangan, plumb și zinc, cupru și cositor, wolfram și aur. Cele mai mari descoperiri ale perioadei la care ne referim sînt: zăcămintele de gaze naturale din nordul regiunii Tiumen, de lângă Orenburg, din R.S.S.A. Komi, zăcămintele de cupru din Uralul de Sud și de la Mugodjarl, cele de nichel din nordul ținutului Krasnoiarsk, de minereu de fier din ținutul Krasnoiarsk și regiunea Irkutsk, precum și zăcămintele de plumb și zinc din Altai și R.S.S.A. Buriată.

LA ORDINEA ZILEI

Soarele electric din Ciukotka

Rivalizînd cu reflexele aurorei boreale, o mare de lumini electrice s-a aprins recent în Ciukotka.

Constructorii, montorii, energeticienii au trebuit să-și încordeze însă toate puterile spre a vedea ziua cînd inginerul șef al centralei plutitoare a dat dispoziția de bransare a curentului, după ce mai aruncase o ultimă privire asupra instalațiilor.

A fost nevoie de câteva spărgătoare de gheață spre a remorca centrala plutitoare, numită de altminteri foarte poetic: „Aurora boreală”, pe o distanță de 7 000 de kilometri: mai întîi de la cheurile șantierelor navale din Tiumen, prin cursurile de apă Tura, Tobol, Irîș, Obi, apoi prin Oceanul Înghețat pînă în Ciukotka.

Călătoria a durat mai bine de un an. Statul major care conduce operația a primit mai multe telegrame neliniștitoare. „Plutim în derivă, printre ghețuri, așteptăm îmbunătățirea vremii”. Echipajul centralei a hibernat la Dikson.

Dar cînd a ajuns în sfîrșit la destinație, întreg țărmlul a răsunat de urale. Șoferii și-au pus în funcțiune clacșoarele, navele din radă au făcut să răsunе sirenele, aplaudind astfel performanța — căci cum ar putea fi calificată altfel — marinarilor.

Dar și constructorii au fost la înălțime. Au terminat lucrările care le reveneau în termene record. Mai întîi au săpat un adevărat golf în țărmlul stîncos al Kolimei. Acolo e adăpostită acum centrala. Pe mal au construit o stație de pompare, o estacadă pentru conducte, o substație, un depozit de combustibil pentru motoare Diesel.

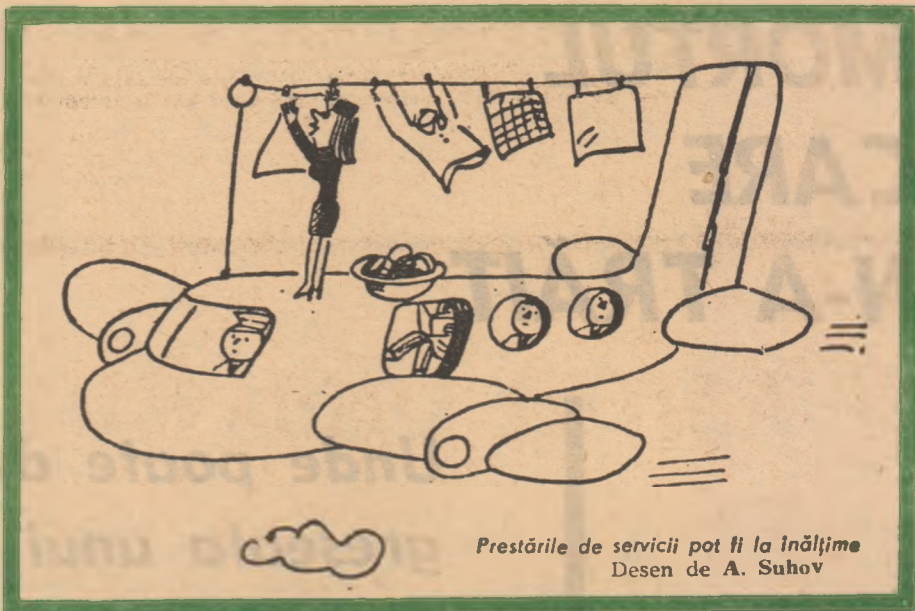
Toate aceste lucrări au fost terminate în mai puțin de șase luni.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

De-a curmezișul Saharei

Anul acesta se va încheia prima parte a uneia din cele mai mari lucrări rutiere ale secolului, anume tronsonul Alger — în Salah al șoselei transsahariene. Cînd, peste circa zece ani, această șosea va atinge orașele Agadez din Niger, situat la 2872 km de Alger, și Gao din Mali, la 3 217 km de Alger, Africa va fi făcut un uriaș pas înainte. În momentul de față cele trei state „riverane” ale Saharei sînt legate între ele prin piste „parțial ameliorate” în partea de nord și prin simple traseuri, lipsite uneori de balizaj, în sud. Ca importanță, șoseaua poate fi comparată cu calea ferată transsiberiană Moscova — Vladivostok.

Încă de la începutul secolului au fost căutate soluții pentru traversarea deșertului. O cale ferată care trebuia să ducă de la țărmlul Mediteranei pînă în Niger a intrunit pe a-

Prestările de servicii pot fi la înălțime
Desen de A. Suhov

PERSPECTIVE

Dentiști la domiciliu?

Un grup de specialiști în stomatologie anunțase acum citva timp punerea la punct a unui sistem revoluționar de protejare a dinților împotriva cariilor: un „film” dintr-un material plastic special, al cărui email ar urma să fie tencuit o dată pentru totdeauna. Ceva mai recent a fost propus, însă, un alt procedeu, care constă din aplicarea pe dantură a unei soluții „calcificante” realizată pe bază de calciu și fosfor care ar remineraliza cavitățile formate de carii, eliminînd astfel necesitatea plombării. Ceea ce e mai interesant e constatarea că, în același timp, se reconstituie și un fel de email. Ar fi așadar primul caz de regresie a leziunilor dentare din anelele stomatologiei. În levatură cu aceste realizări amintim că alți doi specialiști au ajuns la concluzia că siccitățile cariilor dentare s-ar datora unei deficiențe de lumină solară naturală sau artificială. Într-adevăr, tratați cu raze ultraviolete dinții hamsterului, un rozător, au acuzat de cinci ori mai puține carii decît martorii netratați.

Perspectivile stomatologiei vizează însă, și actualele cabinete dentare. În viitor, grație unui „cabinet dentar în valiză”, dentiștii vor deveni — se crede — la fel de mobili ca medicii. Prevăzut să funcționeze cu baterie autonomă sau prin conectare la priză, aparatul este montat într-o valiză și nu cîntărește decît 24 kg. Ansamblul permite dentistului care-l folosește să efectueze toate operațiunile dentare, de la diagnosticul inițial și pînă la cea mai delicată intervenție chirurgicală. Unitatea operatorie comportă o ruletă cu viteză variabilă, cu sau fără control cu piciorul, un verificator al pulpei dentare, necesar măsurării vitalității relative a dinților, un amalgamator pentru amestecul cimentului, o spatulă de ceară caldă cu un manipulator de gutapercă, o lampă chirurgicală de lucru și una bucală pentru diagnostic și un bloc chirurgical electric pentru incizia pielii și țesuturilor.

tunci majoritatea sufragiilor. Dar, abia pornită, lucrarea a și fost oprită din diverse motive care nu aveau nimic de-a face cu tehnica; în primul rînd politica colonială prefera transportul materiilor prime pe mare, iar în al doilea rînd, aviația părea să ofere perspective foarte promițătoare. Au apărut deci cîteva aerodromuri, iar vechea și binecunoscuta pistă a Hoggarului a fost balizată și îmbunătățită. Pe tot parcursul acesteia nu se aflau însă decît o singură stație de benzină (la In Salah) și o singură piatră kilometrică pe care călătorii obișnuiau să zgirie, deasupra cifrelor care indicau distanța spre Alger, distanța care îi despărțea de orașul natal. Orice întîmplare răminea înscrisă pe marginea pistei. Exact în punctul unde aceasta trece peste tropicul Cancerrului se pare că poate fi văzută și acum capota unui automobil cu care niște exploratori de ocazie plecaseră în expediție, însemnîndu-și dinainte etapele pe caroserie: Paris, Sevilla, Tanger, Alger, Tamanrasset, Tihad, Capetown... 30 de kilometri mai departe zace cadavrul mașinii. Temerarii s-au întors acasă cu autostopul.

O dată cu descoperirea petrolului în Sahara, constructorii de șosele au fost chemați să lucreze într-un domeniu complet nou — deșertul — la care s-au adaptat totuși foarte repede. Mai mult, construcția de șosele în deșert a vădit un fapt uimitor, și anume că o asemenea lucrare este pe alocuri mai ușoară, mai rapidă și mai ieftină decît în Europa. În alte puncte, însă, riscă să devină aproape imposibilă. O șosea se compune de obicei din trei elemente: un terasament nivelat, un strat de bază și o îmbrăcăminte. În Europa terasamentul este foarte important și trebuie amenajat cu grijă; stratul de bază este gros, constă din piatră adusă din altă parte, concasată și apoi indesată cu compresorul după ce i s-a adăugat apă; îmbrăcămintea include unul sau mai multe straturi (macadam, asfalt, beton) dar în orice caz fixarea ei definitivă este asigurată de „client”, adică de o circulație suficient de intensă. În deșert nu se poate conta decît pe materiale locale, apa necesară compactării ridică probleme uriașe, iar traficul este insuficient pentru a „finisa” șoseaua.

Din fericire, profilul șoselei transsahariene e din cele mai comode: traseul străbate o regiune cu un relief puțin accidentat și evită masivul stîncos al Hoggarului; singurele dificultăți sînt „săritoriile” din defileul Arak și coborișul abrupt de pe platoul Tademait în căldarea In Salah. Partea centrală a Saharei este un adevărat mozaic geologic, așa încît materiale — convenționale sau nu — pentru stratul de bază se găsesc, dar ele variază de la un tronson la altul, căci nu se poate apela decît la resursele cu adevărat locale. Apa, sau mai bine zis absența ei, este o armă cu dublu tăiș. Lipsa precipitațiilor scade prețul de cost al șoselei pe solurile ferme și omogene, unde terasamentul și stratul de bază pot fi foarte subțiri. Se poate însă obține o compactare corespunzătoare fără a folosi apă? Șoseaua transsahariană pare să fi rezolvat această problemă capitală: după indesarea, fără apă, cu utilaje obișnuite (compresor etc.), densitatea amestecului de pietriș și nisip este mărită și mai mult cu ajutorul unor rulouri vibratoare. Nu-i exclus însă ca pînă la urmă indesarea să redevină clasică. Primele prospectări lasă să se întrevadă existența unor pinze de apă subterană de-a lungul întregului traseu al șoselei.

V. Roșkov

— Pot să te mai ajut cu ceva?

calitatea actuală
realitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală
actualitatea actuală

MORTUL CARE N-A TRĂIT

Unde poate duce greșeala unui medic legist

La 30 aprilie 1943, după înfrângerea suferită de trupele Axei în Africa de Nord, lângă țărmul mediteranean al Spaniei, anume la Huelva, un pescar a descoperit în apă un cadavru îmbrăcat în uniformă de ofițer al marinei de război engleze. De cordonul impermeabilului în care era înmărmărit cadavrul era prinsă, cu un lăntșor, o servietă neagră, cu monogramă oficială pe ea.

În portvizitul ofițerului s-au descoperit acte pe numele maiorului W. Martin. După autopsie, cadavrul a fost înmormintat, iar obiectele de uz personal, actele și portvizitul au fost reținute timp de două săptămâni la statul major al flotei spaniole, după care au fost expediate la Londra.

În servieta prinsă cu lăntșor s-au găsit un mesaj personal al lordului Louis Mountbatten — comandantul operațiilor engleze de debarcare — către amiralul Sir Andrew Cunningham, comandantul suprem al forțelor navale britanice din Mediterana, și un altul al lui Sir Archibald Nye — șeful adjunct al marelui stat major imperial (britanic) către generalul Alexander — șeful statului major al trupelor engleze din Africa. Contrar așteptărilor comandamentului hitlerist, cuprinsul celor două scrisori nu lăsa nici umbră de îndoială că trupele anglo-americane din Africa de Nord urmau să debarce nu în Sicilia, ci simultan în Sardinia și Grecia. În același timp se lăsa să se întrevadă că va avea loc și o operație de diversion în Sicilia, menită să înșele inamicul.

Nu numai conținutul, dar și fotocopiile acestor scrisori au ajuns imediat la conducătorul serviciului de spionaj german din Madrid, iar apoi, evident, și la comandamentul Wehrmachtului.

După cum se știe, însă, trupele anglo-americane au debarcat, la 10 iulie 1943, în Sicilia; la succesul acestei operații a contribuit într-o bună măsură înșelarea comandamentului german de către serviciul de informații al Amiralității britanice.

„Maiorul Martin” ajunge la destinație

Să vedem însă cum s-au petrecut lucrurile și de ce se impunea atât de stringent înșelarea inamicului.

Prin amplasarea ei geografică, și anume în mijlocul Mării Mediterane, Sicilia avea o foarte importantă poziție strategică. Dacă ar fi rămas mai departe în stăpînirea Axei, transporturile maritime ale aliaților occidentali ar fi fost extrem de periclitate, chiar dacă aceștia ar fi avut la dispoziție toate aerodromurile din nordul Africii. Prin urmare, pentru asigurarea unei bune aprovizionări cu arme, muniții și alimente a trupelor expediționare se impunea ocuparea de urgență a insulei. Pe de altă parte, însă, Sicilia prezenta un interes la fel de mare și pentru fasciști.

În aceste împrejurări a fost pus în aplicare planul locotenentului Ewen Montagu din serviciul de informații al Amiralității britanice; planul prevedea ca germanii să afle, ca din întâmplare, că anglo-americanii aveau de gând să ocolească Sicilia și să debarce în altă parte. Senzaționala informație urma să fie adusă la cunoștință prin intermediul unui cadavru ce trebuia să poarte asupra lui mesaje scrise personal de conducătorii militari englezi, dar cuprinzând știri false. Cadavrul „maiorului W. Martin” a fost transportat lângă coasta Spaniei de un submarin britanic. Cu două zile înainte, în zona orașului Huelva se prăbușe în mare un avion militar englez, ceea ce dădea faptului și mai multă autenticitate.

Operația a fost relatată chiar de Ewen Montagu, în cartea sa „Omul care n-a existat niciodată”, publicată în 1956 la Londra și tradusă ulterior în multe țări.

Faptele sînt, de altfel, cunoscute și din relatări apărute în ziare sau reviste.

Utilizarea unui cadavru a ridicat însă în fața serviciului de informații englez o sumă de complicate probleme de ordin medical, care într-o lucrare de popularizare s-au putut fi, evident, complet epuizate, deși ele sînt extrem de interesante și instructive.

Înainte de a simula moartea unui om „într-un accident de avion”, întîmplat deasupra mării, trebuia evident găsit un cadavru care la autopsie să prezente semne caracteristice pentru o asemenea traumă. Montagu s-a adresat unui ex-

cu condiția totuși ca identitatea fiului lor să nu fie dezvăluită niciodată.

Odată aceste probleme rezolvate și obținând și aprobarea șefilor săi ierarhici, Montagu a depus cadavrul, închis într-un cilindru de metal, la bordul unui submarin, care trebuia să-l transporte lângă litoralul spaniol. Era convins că trupul falsului ofițer avea să fie pescuit, că medicul legist avea să stabilească drept cauză a morții înecul, iar autoritățile spaniole vor preda documentele, conform planului, agenților serviciului de spionaj german. Și totuși, utilizarea într-o asemenea operație a unui om

Ewen Montagu, părintele spiritual al mortului care n-a trăit

pert în patologie, pe nume B. Spilsbury, căruia i-a cerut o consultație — fără a-i spune însă, evident, despre ce era vorba. Expertul i-a explicat că atunci cînd un avion se prăbușește în mare, moartea poate surveni din cauza traumatismelor suferite în cursul izbirii aпаратului de apă, a înecului sau a frigului.

După multe și dificile căutări, norocul l-a suris în cele din urmă lui Montagu, care a aflat că într-un spital din Londra decedase un pacient în vîrstă de treizeci de ani, bolnav de pneumonie după o lungă expunere la frig. După părerea lui B. Spilsbury, alegerea era bună, întrucît la autopsie medicul legist putea lesne interpreta indicile procesului congestiv drept un semn caracteristic al înecului: prezența lichidului în plămîni, de care e însoțită de obicei pneumonia, putea duce la concluzia că omul murise prin înec. În plus, specialistul era convins că în Spania, lângă țărmul căreia urma să se desfășoare operația, nu existau medici cu suficientă experiență spre a putea stabili adevărul.

Mai trebuia apoi înlăturată și o altă piedică, nu prea ușoară, din calea realizării ingeniosului plan al locotenentului britanic: obținerea consimțămîntului părinților. După ce li s-au dat însă asigurări că e vorba despre o acțiune de mare importanță pentru succesul aliaților în război, părinții tînărului au acceptat, înțelegători, să cedeze cadavrul,

mort din pricina unei boli nu era lipsită de un anumit risc.

Oricum, însă, cadavrul a fost descoperit și trimis la autopsie. Rezultatul operației depindea deci acum în cea mai mare măsură de concluzia medicală.

Cuvîntul hotărîtor al specialistului

„Medicul care a făcut autopsia, a scris Ewen Montagu, a stabilit că omul căzuse în mare în timp ce se afla încă în viață și că moartea a survenit din cauza șederii îndelungate — între cinci și opt zile — în apă”.

Dar concluzia medicului nu e totuși atât de liniară cum poate părea la prima vedere.

Într-adevăr, nu e greu de observat că medicul legist spaniol, față de care colegul său englez nu avea o părere prea măgulitoare, n-a considerat înecul drept cauză a morții. Ceea ce era, fără îndoială, o greșeală de calcul a serviciului de informații englez și a expertului său, greșeală despre care Montagu nu pomeniște însă nimic în cartea lui.

Concluzia medicului spaniol specifică o altă cauză a morții decît cea scontată de englezi și anume o lungă ședere — între cinci și opt zile — a omului, aflat încă în viață, pe mare.

Ne putem firesc întreba: cum a ajuns medicul legist la această încheiere?

Știm că mortul nu prezenta și nici

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

nu putea prezenta traumatisme provocate de o catastrofă aeriană. Specialistul spaniol nu s-a lăsat ispitit nici de diagnosticul „înec”, pe care mizase atât de mult colegul lui englez. Concluzia lui nu are un caracter ipotetic, ci afirmativ.

Trebuie să subliniem, de altfel, problema descoperirii cauzelor unui deces survenit în urma unei lungi șederii în apă este foarte complicată. Foarte mulți oameni au murit pe mare după naufragii, dar la autopsia cadavrelor nu s-au descoperit modificări evidente ale organelor lor interne.

Medicul spaniol n-a ajuns numai la concluzia că „maiorul Martin” petrecuse, încă în viață fiind, o perioadă destul de lungă în apă, dar indicase chiar și numărul zilelor. Cum a stabilit el acest lucru?

Răspunsul poate fi unul singur. În cursul expertizei medico-legale, specialistul spaniol a depistat o anumită reacție a omului aflat încă în viață la „șederea îndelungată în apă”. Dar cum noi cunoaștem adevărata cauză a morții „comandorului britanic”, este perfect posibil ca doctorul să fi descoperit procesul inflamatoriu în plămîni, iar după particularitățile acestui proces să fi stabilit și vechimea lui.

Această concluzie se afla în totală concordanță cu împrejurările cazului, așa cum le cunoștea medicul. Într-adevăr, e puțin probabil că specialistul spaniol ar fi putut admite ideea că unui militar grav bolnav i-a fost încredințat curierul. Absența oricăror leziuni externe și interne, care s-ar fi putut produce în timpul unei catastrofe aeriene, excludea originea traumatică a îmbolnăvirii plămînilor. În timp ce posibilitatea contractării unei pneumonii din cauza unei șederii îndelungate a unui om într-o apă rece ca gheața nu putea stîrni obiecții serioase.

Iată dar cum au stat lucrurile cu lipsa de experiență a medicului legist spaniol, pe care mizase atât de mult serviciul de informații englez. De altfel e semnificativ faptul că Ewen Montagu a preferat să nu comenteze această parte a concluziei medicale.

Și totuși adevărul e că medicul legist spaniol a greșit; stabilit de fapt adevărata cauză a morții, el s-a lăsat furat de împrejurările în care se producea ea și concluzia lui eronată despre omul care căzuse viu în apă și murise numai în urma unei lungi șederii în mare a fost un important jalon în reușita înscenării.

Dacă serviciul de spionaj german ar fi fost mai perspicace...

Instructivă eroare, pe care trebuie s-o aibă permanent în vedere orice medic legist și procuror în cursul unei expertize medico-legale. Pe de altă parte, perioada petrecută pe apă de omul aflat încă în viață — cinci-opt zile — și data accidentului suferit de avionul britanic care se prăbușise cu numai două zile înainte de descoperirea cadavrului se aflau într-o totală contradicție. Dacă serviciul de spionaj german, care a intrat în posesia acestor informații, le-ar fi dat atenția cuvenită (Montagu insistă asupra acestui fapt) cine știe, poate că încrederea lui în autenticitatea celor întîmplate ar fi fost clintită. Dar acest lucru nu s-a întîmplat. Dimpotrivă, în raportul înaintat la 15 mai 1943 amiralului Donitz se spunea că autenticitatea documentelor intrate în mîna Abwehrului era mai presus de orice suspiciune.

În felul acesta, operația de dezinformare a hitleristilor a înregistrat un succes care a depășit cele mai optimiste așteptări; un important rol în izbînda ei l-a jucat eroarea medicului legist.

B. Svadkovski

CINEMA

O versiune modernă a Ioanei d'Arc

Gleb Panfilov a apărut pe ecran ca un fel de „generație spontană”. Înainte de primul lui film, „Prin foc nu se trece”, n-a existat nimic: nici asistența la alți regizori, nici experiența scurtmetrajului (la care critica recurge de obicei când vrea să explice un debut de succes: „Se cunoaște că regizorul a trecut prin școala documentarului” etc., etc.). De astă dată nu „se cunoaște” nimic. Panfilov trecuse numai prin școala de specialitate, cursurile de regie cinematografică, și după absolvire a făcut direct, fără nici o fază tranzitorie, un lungmetraj artistic remarcabil, cu o puternică amprentă personală. Talentul lui a ieșit cu atât mai bine în evidență cu cât abordase o temă pe care se făcuseră multe filme — și bune și rele: războiul civil.

În afară de Gleb Panfilov, mai trebuie rostite însă neapărat și alte două nume atunci când se vorbește de „Prin foc nu se trece”: scenaristul Evgheni Gabrilovici și actrița Inna Ciurikova.

Aceleași trei nume domină și genericul admirabilului film „Începutul”, în premieră pe ecranele noastre.

„Începutul” este povestea unei Ceușărese moderne care se transformă

Inna Ciurikova in rolul Ioanei d'Arc

În prințesă la atingerea baghetei magice a artei. Muncitoarea Pașa Stroganova, activă în cercul de artă dramatică al fabricii sale, este aleasă pentru a interpreta rolul principal într-un film despre Ioana d'Arc. Anonima artistă amatoare îndreptățește toate speranțele regizorului profesionist și-l secondează în cele mai îndrăznețe idei, vădind un talent neobișnuit. Și cam asta-i tot. Cum bine observă cineva, când subiectul poate fi spus în două cuvinte, e o mare virtute a scenariului. Fiindcă tot spațiul prețios al filmului rămâne la dispoziție pentru umplerea lui cu viață, cu zecile, sutele, miile de

arta
a arta arta a.
arta arta arta a.
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

interrelații, condiționări reciproce, implicații și motivări psihologice, pentru ampla dezvoltare a caracterelor. În cazul de față, în primul rând Pașa Stroganova, personaj lucrat în cele mai mici detalii, conturat foarte precis, de o complexitate interesantă prin unitatea lui și de un mare adevăr psihologic. Acest adevăr psihologic e și o calitate a celorlalte personaje, căci autorii filmului au vrut nu numai să facă viața veridică pe ecran, ci și să-i arate multitudinea de planuri care se interferează; de aceea grandoarea se învecinează cu micimea, bucuria cu tristețea, uritul cu frumosul, binele cu răul.

Anonima Pașa Stroganova dintr-un cartier periferic, o joacă cu brio pe Ioana d'Arc, stînd față în față cu rolul fără altă pregătire decît talentul și sufletul ei mare. Adică esențialul — sugerează autorii, care au ales-o pe eroina națională a Franței tocmai pentru a-si exprima admirația față de frumusețea și măreția sufletească a oamenilor din popor, convingerea că în multe fete obișnuite, ca Pașa, sălășluiesc, fără să le bănuiască, virtuțile Ioanei d'Arc, că și ele, dacă ceva foarte important și adevărat le-ar cere, ar merge conștient pînă la capăt, chiar dacă acolo le-ar aștepta rugul. Simbolul Fecioarei din Orleans a servit autorilor cum nu se poate mai bine să îmbrine într-un personaj măreția de suflet cu simplitatea democratică, trăsătură oricum proprie creației lui Gabrilovici și Panfilov.

Paralel cu această idee, filmul mai pare a spune că dragostea este prin ea însăși o mare fericire, chiar dacă nu-i e dat să se împlinească; și că nu numai din bucurie, ci și din durere poate fi făurită fericirea.

Dacă Pașa Stroganova o joacă cu brio pe Ioana d'Arc, Inna Ciurikova le joacă cu brio pe amîndouă. Întîlnirea cu această actriță este o mare bucurie artistică și îi scriem numele cu convingerea că el va sta, în timp, alături de marile personalități ale ecranului mondial.

Inna Ciurikova a găsit pentru rol, de fapt pentru roluri, fiindcă sînt două, net distincte, o infinitate de nuanțe. Prin înșeși condițiile rolului, talentul interpretei devine o virtute a personajului. Într-o oră și ceva de proiecție, ea este, pe rînd și amestecat, Pașa Stroganova, cu un fizic așa și așa, dar înfrumusețat de o mare lumină interioară deschisă, transparentă ca un copil, incapabilă de calcule și de ascunzături în spatele neadevărului, și este Ioana d'Arc, o Ioană d'Arc de fel convențională, nu un monument de perfecțiune, nu, ci simplă, umană, puternică și slabă, netemîndu-se, de pildă, să se teamă. Rolul este atât de mult al Innei Ciurikova încît pare autobiografic. Așa a fost de altfel și cu celelalte roluri ale ei și va fi, desigur, și cu cele care vor veni.

Acesta-i privilegiul marilor talente de a părea că își joacă de fiecare dată propria lor viață.

Iulia Scutaru

INTERVIU

Louis de Funès:
Mă mir cînd văd
că îi fac pe alții
să ridă

— Ați dorit să fiți actor comic sau v-ați descoperit întîmplător talentul de a face publicul să ridă?

— Nu-mi amintesc de altă dorință și năzuință decît aceea de a deveni actor și a-i face pe oameni să ridă. La școală m-am ales cu destule observații, pedepse și note rele din pricina parodiilor și a șotiilor mele. Apoi m-am înscris la un studiu de artă dramatică. Nu pot să spun că am urcat ușor „culmile gloriei”, deși pînă atunci jucasem în multe filme. Mergeam cîținel, cîținel, pînă la „Nevăzut, necunoscut”. Titlul nu e dintre cele mai bune, dar în acest film am fost, în fine, „văzut” și s-a constatat că „fac bani”. Mai precis, că se pot face bani cu mine. Celelalte filme au confirmat impresia. Și așa am ajuns „vedetă”.

— Asta presupune a atinge perfecțiunea...

— Ba nu, nu presupune decît că ești obligat să-ți perfecționezi mereu arta. N-am dorit deloc să fiu „stea”. Publicul m-a făcut. Și e foarte posibil ca într-o zi tot publicul să nu mă mai vrea.

— Pesimismul dumneavoastră e surprinzător!

— Nu, nu sînt pesimist. Dar îmi plac lucrurile trainice și de bună calitate. Mă refer, în primul rînd, la filme.

— Probabil că de aceea participați atât de activ la întreg procesul de elaborare a filmelor în care jucați.

— Da, urmăresc filmul în toate etapele de creație și mai ales la montaj. Pe scurt, mă apuc de lucru cînd mi se spune: „Filmul e gata”. Cred că mă pot lăuda cu o calitate pe care nu o au chiar toți cineaștii: aceea de a-mi privi filmele cu ochi străini, cu ochii spectatorului. Regizorii, operatorii, regizorii de montaj, toți sînt obosiți la sfîrșit. Dar eu apar abia atunci. Nu o dată s-a întîmplat să „croiesc” filmul din nou.

— În felul acesta, sînteți și primul dv. spectator și primul dv. critic. Și rideți, probabil, cel dintîi de comicării dv.

— Niciodată! Mă miră chiar cînd văd că îi fac pe alții să ridă.

— Nu sînteți prea modest?

— De ce? Pur și simplu, nu mă simt niciodată pe deplin mulțumit de ceea ce fac. Înțeleg perfect că a venit clipa să găsesc ceva nou, fiindcă mă repet și iar mă repet. Dar n-am încotro, de vreme ce mi se propun filme de același gen, cu situații asemănătoare. De aici aceleași gesturi, aceleași gaguri. Păcatul să cadă pe capul autorilor de comedii! Mi-am propus, totuși, să-mi iau un răgaz de vreun an, ca să caut, să gîndesc, să aștept un scenariu bun. Poate că va trebui să-l scriu chiar eu. Am nevoie numai de un subiect, de un „schelet”, gagurile le găsesc ușor.

— Aprope de gaguri. Cum le inventați?

— Se nasc automat în minte. Probabil că stau acolo rînduite în rafturi și la momentul potrivit, ca la o comandă, ies la iveală. Alteori se întîmplă să-mi amintesc de un detaliu hazliu pe care l-am observat cu zece ani înainte.

— E simplu, deci?

— Dimpotrivă! Un gag bun, un trouvaile cu adevărat bun e o rară avis!

— Care sînt idolii dumneavoastră?

— Bineînțeles, Charlie Chaplin. El a făcut să ridă milioane și milioane de oameni din toată lumea. Îi iubesc, de asemenea, pe Buster Keaton, pe Stan și Bran, pe Harold Lloyd. Sînt învățătorii mei. Filmele lor ar trebui studiate ca un manual în învățămîntul cinematografic. Numai așa s-ar putea demonstra cum trebuie declanșat rîsul.

— Mulți consideră că vă aflați pe culmea talentului dv.

— Eu nu cred. Chaplin și-a găsit eroul — micul și bunul vagabond. Pe cînd eu continui încă să mi-l caut. Îmi place să joc funcționari, militari, mai ales grade inferioare. Eroul meu e vesnic morocănos, ticălitor, dar are suflet bun. Cu toate acestea, după cîte văd, nu-i de-ajuns. Aș vrea să joc un personaj „negativ”. Cu o figură angelică, îndărătul căruia se ascund însă fătărnicia, ticăloșia, plăcerea intrigii. Adică o lichea cu două fețe.

— Conștiința că dăruiti oamenilor risul, deci bucuria, vă face plăcere?

— Pentru mine e mult mai prețios să-i fac pe oameni să ridă, decît să primesc după aceea bani pentru asta. Deși... Dar nu, nu pot risca să-mi încerc forțele în tragedie. Se pare că nu sînt făcut pentru tragedie.

— Care sînt condițiile de joc ale unui actor comic?

— Foarte severe: dietă, exerciții fizice, renunțarea la băutură. Cred că toți comicii sînt de acord cu mine în privința acestui ultim punct. După un pahar de vin nici o idee nu mai e clară în capul meu.

— Odihna dv.?

— Comuniunea cu natura. Ador să-mi fac de lucru prin grădină.

(Din „Sovetskaia Kultura”)

ATENȚIE! MOTOR!

2-Leonid-2

Filmul muzical „2-Leonid-2” va relata într-o formă hazlie un episod din viața unui foarte popular clown, pe nume Leonid.

În ciuda faimei sale, artistul înțelege că glumele, poantele, replicile lui s-au învechit. În căutare de material nou, pornește într-o lungă călătorie și ajunge la Tahkadzor. Aici îl așteaptă aventuri de tot felul, simpatice și caraghioase, vesele și triste.

Rolul principal este interpretat de cunoscutul clown și mim sovietic Leonid

Leonid și Tatevik spun „Da”

Enghibarov, care are vreo treizeci de filme la activ. În schimb Ruzana Ghevorkian, care o joacă pe Tazana, cea mai delicioasă aventură a lui Leonid la Tahkadzor, de profesie balerină, debutează cu acest prilej.

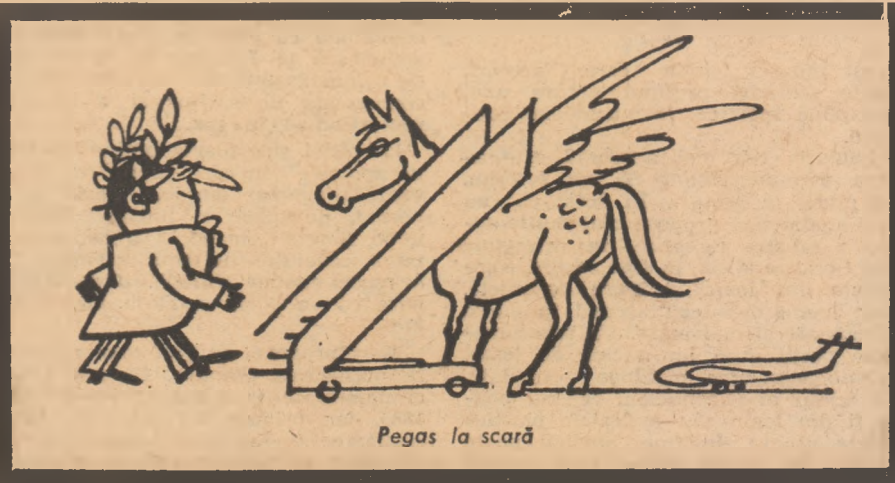
TEATRU

Transvaalul
în flăcări

La Teatrul „Maiakovski” din Dushanbe a avut loc premiera piesei „Transvaalul în flăcări”, o dramatizare după un roman al scriitorului progresist Harry Bloom din Republica Sud-Africană. Autorii dramatizării, F. Tasmuamedov și I. Gordon, au creat o dramă eroică despre poporul din Republica Sud-Africană care se ridică la luptă împotriva colonialiștilor.

Acțiunea se petrece într-un oraș imaginar, dar foarte tipic, într-un oraș de albi și în perechea lui „neagră” — rezervația. O dată cu venirea unui nou conducător al negrilor, inteligentul și energicul Mabaso (G. Vorobiov) și a noului imputernicit al rezervației, Dutois (K. Kojin) se declanșează lupta între exploatați și exploatați. Istoria familiei spălătoresei Mary Loocheal (E. Rogulina) și a copiilor ei, care îmbrățișează cauza revoluției, oglindește în mic procesul de trezire a conștiinței unui întreg popor.

Spectacolul „Transvaalul în flăcări”, pus în scenă într-o manieră publicistică de regizorul F. Tasmuamedov, care opune un „nu” categoric rasismului, este considerat drept unul dintre evenimentele vieții teatrale din Asia mijlocie.

Pegas la scară

TEHNOLOGIE

Recordurile sînt doborîte mai întîi în laboratoare

Prin însăși definiția lui, sportul pare a fi activitatea în care omul se vede pus în situația de a apela, în fața unor dificultăți, la resursele sale fizice. De la o vreme nu mai e, însă, foarte sigur că lucrurile stau așa, deoarece sportul devine un domeniu în care tehnica își spune un cuvînt tot mai greu. Dar să vedem în ce constă

În momentul de față poate fi analizată fiecare sutime de secundă a unei curse. Dar se vorbește chiar de cronometrări la miimi de secundă.

acest progres tehnic care, deseori, poate schimba profund natura unei discipline sportive, să-i urmărim evoluția.

Evoluția cea mai aparentă este aceea a materialelor. Să ne referim, de pildă, la schiuri. În acest caz au fost studiate și propuse mai multe soluții: schiuri metalice, în întregime din fibră de sticlă, în fine schiuri combinate din lemn și fibre de sticlă. Dar aceste denumiri ascund în ele o diversitate și mai mare. Un schiu metalic poate avea un nucleu de lemn, plastic sau lame metalice ondulate. La schiul plastic nucleul central poate fi din lemn sau materiale plastice foarte ușoare. În fine, nucleul poate să nici nu existe, schiul fiind un fel de cocă cu vid interior. Această a-

bundență de soluții dovedește că la baza lor au stat cercetări, experimentări constante. Căci schiurile nu se mai aleg astăzi numai după numărul piciorului.

Foarte necesară s-a vădit studierea comportamentului schiurilor la diversele acțiuni declanșate de schiori, reacțiile lor la denivelările de teren și calitatea zăpezii, eforturile la care sînt supuse în viraje diferitele lor părți componente, precum și la determinarea calităților corespunzătoare pe care trebuie să le dezvolte. Cercetările făcute au mai arătat apoi că nu orice schiuri sînt indicate pentru orice fel de performanțe: slalom, slalom uriaș și coborîre. În primul caz ele trebuie să fie scurte, respectiv de 2,07 m, cu spatula mai dură decît talonul — din cauza virajelor, în al doilea, unde se cere viteză, să aibă 2,15 m cu spatula suplă și talonul dur, iar în al treilea caz o lungime de 2,25 m cu porțiunea suplă mai lungă. Mai mult, experiențele au permis și izolarea factorilor care condiționează comportamentul schiului în plină cursă: curbura, rigiditatea în torsion și forța de amortizare, cu alte cuvinte „suspensia”. Toate aceste experiențe au fost realizate în laborator, cu ajutorul unor aparate destinate să testeze schiurile, să le măsoare diverse parametri. Inzestrați cu această tehnică, schiori sportivi au reușit într-adevăr să doboare în ultimii ani multe vechi recorduri.

Dar progresul tehnic s-a infiltrat și în alte discipline sportive, chiar dintre cele mai pure cum ar fi de pildă atletismul.

Un profan s-ar putea poate întreba: ce legătură are tehnica cu alergătorii care, se știe, n-au nevoie de nici un instrument? Să nu uităm, însă, că pentru a alerga au nevoie de terenuri amenajate, de piste, și tocmai aici a intervenit progresul tehnic. Tot mai multe piste sînt realizate astăzi din tartan care, după opinia celebrului Michel Jazy, permite alergătorilor să ciștige o secundă la 800 m, 3 la 1500 și 15 la 5000 m! Dar ce este tartanul? Este o rășină sintetică, pe bază de poliuretan, așternută ca un covor pe un fundament de zidărie (cu o grosime de 1 cm în cazul pistelor de atletism). Este o soluție tehnică ingenioasă, care înlătură inconvenientul deteriorării prin uzură, chiar de la o zi la alta, a terenurilor afectate alergătorilor și permite comparații și cronometrări corecte. Un progres antrenează însă altele. După ce, acum doi ani, amatorii de sport au aflat că recordul mondial la 400 m a putut fi doborît datorită unei piste de tartan, ulterior ei au mai aflat și că alergătorii vor putea probabil folosi o încălțăminte specială prevăzută cu 68 de cuie lungi de cîteva mm, mai bine adaptate la tartan decît cele 6 cuie scurte obișnuite.

Să stăruim acum o clipă asupra uneia alte inovații tehnice, care a modificat profund una din cele mai spectaculoase discipline sportive: săritura cu prăjina. Înlocuind prăjinile din bambus și metalice, prăjinile din fibră de sticlă au permis performanțe uimitoare. În 1960 recordul stagnea, neizbutind să treacă de 4,80 m. După introducerea noii tehnici el a fost depășit an de an, ajungînd în preajma Jocurilor Olimpice din 1968 la 5,38 m! Prăjinile din sticlă sînt fabricate dintr-o rășină specială, rezultat al reacției unui derivat al glicerinei și a unui polialcool, iar călirea lor se obține prin adăugarea unui catalizator după ce, în prealabil, rășina a fost combinată cu fibre de sticlă. Prăjinile acționează la flexiune și la compresie: înmagazinează energia cinetică comunicată de săritor și o restituie proiectîndu-l în sus.

De altfel sînt foarte puține discipline sportive în care să nu fi intervenit progresul tehnic. Acesta a abordat, de pildă, și lumea scrimei, unde floreta „electrică” a provocat o mică revoluție obligînd scrimerii la o reconversie dificilă. Judo-ul se pare că va apela și el la tartan etc. etc.

Mari progrese au fost apoi realizate în măsurarea timpilor. Primele probe cronometrate la 1/5 sec. datează din 1885, iar primele încercări de automatizare în cronometraj din 1910: un fir tăiat la pornire elibera o contra greutate care provoca închiderea unui

circuit. Mai tîrziu au trebuit puse la punct, pentru competițiile de bob, cronografe care să indice 1/10 sec. În acest caz este însă vorba de mecanisme foarte delicate: balansierul lor execută 100 de mișcări de alternanță pe secundă, adică 360 000 pe oră, încît trebuiesc remontate la fiecare sfert de ceas. În final, soluția a fost dată de orologiile cu cuarț: o mică bară, convenabil crestată într-un cristal de cuarț, este intercalată într-un circuit electric oscilant, a cărui frecvență corespunde cu aceea a vibrațiilor cuarțului. Acesta din urmă intră în rezonanță și „pilotează” circuitul oscilant. După care cinci etape de circuite demultiplicatoare reduc frecvența pînă cînd aceasta este utilizabilă pentru învîrtirea unui motor sincron. Pilotat cu rigurozitate de oscilațiile cuarțului, motorul antrenează mecanismele contorului de timp. Rezolvarea este remarcabilă, deoarece cele 100 000 de oscilații ale cuarțului în fiecare secundă pilotază contorul cu o precizie de 10^{-7} . În ultimul timp orologiul cu cuarț a fost transistorizat, iar frecvențele pe care se bazează ultimele tipuri de aparate de cronometraj permit depășirea sutimei de secundă!

PSIHOLOGIE

Albinele știu să socotească

Problema recunoașterii, una din operațiile obligatorii ale gândirii, îi preocupă în egală măsură pe biologi, matematicieni și ingineri. Recunoașterea este direct legată de sintetizare. Deși abstractă, ea este totuși o operație relativ simplă care poate fi ușor studiată experimental. De aceea capacitatea de a sintetiza poate fi apreciată ca o manifestare elementară a gândirii, accesibilă unui studiu detaliat

prin prisma comportării organismului.

Dar activitatea creierului și mecanismele care generează gândirea (a căror cunoaștere ar îmbogăți extrem de mult tehnica) sînt greu de studiat pe om sau animalele superioare. Ele pot fi mai lesne înțelese la ființe cu organizare mai simplă cum sînt, de pildă, albinele.

Se știe că albinele învață repede și utilizează experiența dobîndită. Experiențele făcute la Institutul pentru problemele transiterii informațiilor din Moscova au arătat că aceste insecte pot face sintetizări complexe ale stimulilor vizuali. Cu alte cuvinte sînt capabile să facă abstracție de însușirile obiectelor concrete. Dar să vedem mai de aproape cum au decurs experiențele.

Pe baza reflexului condiționat format la un anumit aliment, experimenterii au învățat un lot de albine să deosebească o figură A de o figură B sau de un grup de figuri B. La „examen”, unde alimentul a lipsit, au verificat dacă insectele deosebeau o nouă figură din clasa A, intrucîtva schimbată, de o nouă figură din clasa B. Dacă albina izbutea să le deosebească însemna că ea și-a format o imagine sintetizată a figurilor din ambele clase.

În cursul experiențelor albinele, marcate fiecare cu alte culori, au fost învățate să zboare pînă la locul de dresură și să caute o momeală dulce dar fără miros — un sirop de zahăr — aflată pe o anumită figură, un triunghi,

știa știința știința știința și
știința știința știința știința
știa știința știința știința și
știința știința știința știința
și știința știința știința și
știința știința știința știin
știința știința știința
știința știința știința

de pildă, plasat în vecinătatea unui pătrat. Figurile se aflau pe o masă, sub cristal. Pe triunghi se așeza o ceșcuță cu sirop, iar pe pătrat o ceșcuță identică, dar cu apă simplă. După cîteva încercări și tot atîtea greșeli albinele învățau trucul și se așezau de fiecare dată fără greș pe triunghi, chiar și atunci cînd ceșcuțele erau inversate. Prin urmare, albinele învățaseră să deosebească triunghiul de dreptunghi, au conchis experimenterii.

Dar lucrul cel mai interesant și în același timp mai uimitor a fost că, după o perioadă de instruire cu triunghiuri de diverse mărimi și feluri, albinele au recunoscut la „examen” absolut toate triunghiurile: echilateral, dreptunghi, isoscel. Mai exact, ele au știut să deosebească orice triunghi de orice fel de patrulater: pătrat, dreptunghi foarte alungit, trapez. Faptul că au știut să selecteze figurile triunghiulare, indiferent de di-

menșiuni, de mărimea unghiurilor și de orientarea în spațiu dovedește indiscutabil capacitatea de a recunoaște figurile după un indiciu sintetizat, în cazul de față după numărul unghiurilor sau laturilor.

Utilizînd metode asemănătoare spre a învăța albinele să deosebească mai multe desene cu unele elemente modificate, aceiași experimenterii au dovedit că albinele pot face abstracție de coloritul concret al desenelor și să le deosebească după „împeștrire” și chiar simultan pe baza a două indicii sintetizate. Un lot de albine special instruite în acest sens au știut, de pildă, să găsească o mică figură în două culori între alte o sumedenie de figuri mari și mici în una și două culori indiferent de combinația lor — galben cu albastru sau verde cu roșu — și de formă — rotundă, alungită, de cruce.

Mai mult, albinele de experiență s-au descurcat perfect și cînd a fost vorba de recunoașterea numărului de figuri. Ele au știut să deosebească un tablou cu două cercuri negre de altele cu un cerc și trei cercuri, indiferent de dimensiunile cercurilor și felul în care erau plasate în tablou: în colțuri, mai aproape de laturi sau în centru. În alt caz albinele au deosebit un tablou cu trei cercuri de tablouri cu două și patru cercuri.

Pînă nu de mult, specialiștii socoteau capacitatea de a face o sinteză complexă ca un privilegiu exclusiv al animalelor superioare cu un volum relativ mare al creierului. Iată de ce constata-

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

atunci părerea că trebuie să existe o particulă elementară care să posedă toate proprietățile electronului, cu excepția sarcinii electrice, care să fie de semn opus, deci pozitivă. Un astfel de „antielectron“ a putut fi pus în evidență în 1932 și a fost numit pozitron. Dezvoltind ideile lui Dirac, fizicienii au ajuns la concluzia că și celelalte particule elementare trebuie să posedă câte o „pereche“, respectiv să existe un antiproton și un antineutron. Continuând deducțiile, ei și-au imaginat și antiatomi, deci elementele constitutive ale „antimateriei“.

Având în vedere masele mai mari ale protonului și neutronului (masa celui dinții echivalează cu 1840 de electroni), antiparticulele lor au fost mult mai greu de obținut și au avut de așteptat până ce fizica nucleară a dispus de energii considerabile. Antiprotonii s-au „arătat“ astfel abia în 1955, după intrarea în funcțiune a acceleratului de 6,5 GeV (1 giga-electronvolt = un miliard de electron-volți) de la Berkeley (S.U.A.) De atunci, fizicienii se străduiesc să afle și „gemenii“ celorlalte particule, ba chiar să-i determine să se combine în structuri complicate cum sint nucleele atomice și atomii. Primul pas în această direcție a fost făcut în 1966, cu nucleul antihidrogenului greu compus dintr-un antiproton și un antineutron.

„Fabricarea“ unor antiatomi complecși reclamă însă un accelerator de tip nou. Principiul unei asemenea instalații a fost enunțat de prof. Budker încă din 1966, la o reuniune internațională ținută la Paris. Savantul sovietic a sugerat ca în același accelerator să fie accelerați concomitent, dar în sensuri opuse, un fascicul de electroni și unul de protoni. În felul acesta poate crește considerabil energia relativă a celor doi fasciculi unul față de celălalt. Modelul experimental al acestui tip de accelerator există la Novosibirsk din 1965. Instalația care intră acum în construcție va corespunde unui accelerator de 1000 GeV, dar va fi de 50 de ori mai mică și de 50 de ori mai ieftină, adică va rezolva tocmai problemele cele mai dificile cu care se luptă azi fizicienii: obținerea unor energii uriașe în instalații de dimensiuni rezonabile. Prof. Budker este de părere că în noua instalație, care va fi terminată într-un viitor apropiat, vor fi obținuți nu numai antiatomi cu o structură simplă, ci și antiatomi elementare grele.

Dacă vor reuși, cum este de sperat, experiențele vor confirma teoriile despre antimaterie și, mai ales, vor deschide perspective nebănuite pentru producerea de energie în viitorul mai îndepărtat. Se știe că întilnirea dintre materie și antimaterie, chiar la nivel de particule elementare, se soldează cu anihilarea lor, prin transformarea integrală a masei lor în energie. În consecință, folosirea anihilării pe scară mare este, conform cunoștințelor actuale, cea mai eficientă metodă de producere a energiei. Ea pune în umbră chiar și impresionantele procese din stelele fixe, în care numai o mică parte a masei se transformă cu adevărat în energie și anume diferența dintre masa atomilor de la care pornește fuziunea nucleară (atomii de hidrogen) și produsul final (heliul). Producerea energiei prin anihilare implică o serie de probleme complicate care sint încă foarte departe de a fi soluționate. Dar prof. Budker este optimist și recomandă oamenilor de știință să mediteze de pe acum la „combustibilul“ care ar putea fi folosit pentru acest proces.

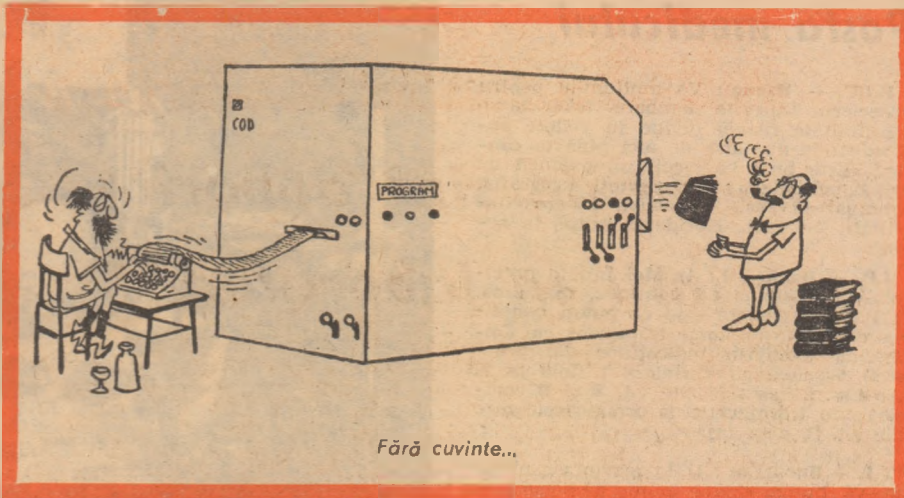
GEOFIZICĂ

Polii circulă

Încă acum 70 de ani s-a descoperit că Polul Nord geografic descrie mișcări oscilatorii. Mai mult, s-a stabilit că perioada completă de oscilație în jurul unui punct mediu era de paisprezece luni. În cursul acestei perioade Polul descrie un arc de 0,2 secunde, ceea ce echivalează, ca suprafață, cu o distanță de șase metri. Este ceea ce se numește perioada de oscilație liberă a planetei noastre, pricinuită de repartitia maselor ei.

Mai târziu s-a văzut că polul mai descrie și o altă mișcare, cu o periodicitate de un an — datorită influențelor meteorologice sezoniere și, mai ales, sarcinii variabile cu care apasă asupra continentelor marile mase de aer și calotele de zăpadă și gheață. De unde rezultă un fel de spirală care când se desfășoară, când se strânge.

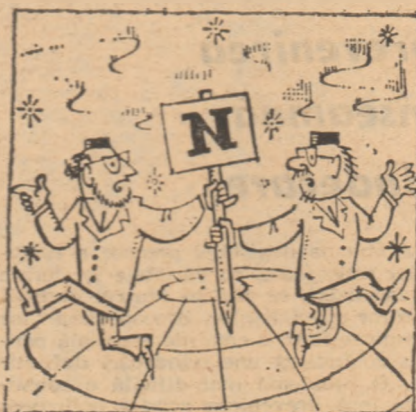
După constatarea acestui fenomen a fost organizat pe baza unor acorduri internaționale un serviciu permanent

Fără cuvinte...

de latitudine care cuprindea cinci stații repartizate în jurul globului (pe aceeași paralelă, la 38 grade și 8 secunde latitudine nordică); în Italia, Rusia, Japonia și două în S.U.A. Ulterior, la primele stații s-au mai adăugat, în ambele emisfere, alte câteva zeci de stații pentru observarea „peregrinărilor“ polilor.

Aceste observații, făcute la scara întregului glob, au dus la decelarea unui alt fenomen. S-a văzut anume că poziția medie a Polului Nord geografic al Terrei se deplasa și ea urmînd o direcție determinată. Conform calculului astronomului sovietic Alexandr Orlov, Polul Nord se deplasează spre America

de Nord sau, mai exact, spre Labrador cu o viteză de 11—13 centimetri pe an. Plecînd de la această constatare, la al XIII-lea Congres al Uniunii astronomice internaționale, ținut la Praga în 1967, s-a hotărît că este necesară determinarea „instantanee“ a poziției polului, adică a coordonatelor sale la un moment precis, în raport cu cele din 1903. (Coordonatele exacte ale polului geografic sint calculate prin referință la poziția stelelor). Acest punct de plecare convențional a fost adoptat pentru toate determinările astronomice și geodezice.

Cu toate acestea, în ultimul timp a fost formulată ipoteza că polul geografic nu s-ar deplasa spre America de Nord, ci ar oscila numai în jurul unei anumite poziții-axă. „Această afirmație — a scris recent acad. A. Mihailov — m-a determinat să procedez la o serie de calcule spre a vedea cum stau intr-adevăr lucrurile, intrucît cei cîțiva centimetri de derivă au o importanță de principiu pentru multe activități“.

Și într-adevăr, o analiză sistematică a datelor ultimei dări de seamă anuale a Serviciului internațional de deplasare a polilor terestri a relevat că, în afară de oscilațiile în jurul unui punct mediu, ei sint însuflețiți și de o mișcare liniară bine determinată. Calcule și coroborări de date au dus la concluzia că Polul Nord s-a depărtat cu circa 7 metri de poziția pe care o avea în 1903.

Care este însă cauza acestui uimitor fenomen? În stadiul actual al cunoștințelor de specialitate, nu se poate da încă un răspuns categoric. „Dar s-ar putea — este de părere acad. Mihailov — ca această „peregrinare“ să se datoreze faptului că scoarța terestră — înveliș subțire al planetei — să alunece pe materia elastică pe care o înconjoară și pe care noi o numim manta“.

În sfîrșit, trebuie să avem în vedere că, în cele amintite mai sus, nu este vorba de o schimbare de direcție în spațiul a axei de rotație a Terrei. Observațiile astronomice arată că se schimbă numai poziția polului geografic. Ea poate fi ușor determinată reperînd poziția unui singur punct de pe suprafața terestră în raport cu stelele. Cu alte cuvinte numai suprafața Terrei se mișcă, nu și masa în întregime ei.

E adevărat că se pare că și continentele au o mișcare proprie, eventualitate mult discutată astăzi în cercurile de specialitate. Dar această mișcare particulară a continentelor, unele în raport cu celelalte, este desigur de zeci de ori mai mică decît deplasarea generală a scoarței terestre stabilită grație reperelor celeste.

ASTRONOMIE

A zecea planetă a sistemului solar

Cunoscutul astronom sovietic Nikolai Kozirev crede a fi acum în măsură să afirme că Luna este o planetă a sistemului solar.

— În sistemul Pămînt-Lună — arată savantul — aceasta din urmă a fost socotită întotdeauna numai un satelit rece, subordonat planetei noastre. Dar Luna nu este mai mică decît Mercur și, mai ales, nimeni nu se mai îndoieste acum că are o mare energie internă activă. Încît mi se pare că am fi îndreptățiți s-o socotim a zecea planetă a sistemului nostru solar.

Prof. N. Kozirev a studiat mulți ani Luna și este de părere că trimiterea de oameni și automate pe acest corp ceresc face și mai indispensabilă continuarea observării ei permanente de pe Pămînt. În noiembrie 1968, profesorul Kozirev a comunicat o informație socotită atunci senzațională: o erupție vulcanică de jumătate de oră în regiunea craterului Alfons. Primită la început cu oarecare scepticism în cercurile de specialitate, comunicarea a fost de atunci confirmată de savanți din mai multe țări. Iar la sfîrșitul anului trecut, Federația internațională de astronomică a decernat profesorului o medalie de aur pentru remarcabila sa descoperire.

În dorința de a detecta noi vulcani, prof. Kozirev a îndreptat asupra discului strălucitor al Lunei un reflector cu diametrul de 1,140 m. El a observat astfel comportarea „neobișnuită“ a craterului Alfons și a izbutit să obțină prima spectrogramă a unor gaze ieșind din stratările adînci ale astrului nopții.

— De atunci, declară savantul, am acumulat multe asemenea spectrograme. Din păcate, colegii mei n-au observat decît vizual activitățile vulcanice ale Lunei. De aceea cred că trebuie intensificate observațiile asupra Lunei și spectrografiile erupțiilor vulcanice. Căci e foarte important să fie studiată natura luminescenței lor. De asemenea ar fi foarte important să se poată observa o explozie în timpul nopții lunare. O spectrogramă obținută în asemenea condiții ne-ar permite să ne dăm seama dacă avem de a face cu gaze incandescente sau dacă-i vorba de un fenomen de electrizare, care poate provoca și pe Pămînt luminescența cerului nocturn în timpul cutremurelor.

Prof. Kozirev ține, de altfel, să sublinieze că problemele amintite mai sus n-au aspecte exclusiv teoretice. N-ar fi exclus, crede d-sa, ca într-o bună zi, căldura adîncurilor selenare să fie utilizată de cei care are trebui să lucreze și să trăiască acolo. După cum se poate admite că există pe Lună zone de îngheț veșnic și, deci, apă. În sfîrșit, compararea fenomenelor fizice care se desfășoară pe Pămînt și pe Lună ar duce la o mai bună cunoaștere a planetei noastre.

FIZICĂ ATOMICĂ

Antimaterie la comandă

Un accelerator în care un fascicul de protoni și unul de antiprotoni se vor deplasa în sensuri opuse și în care se va putea obține antimaterie va fi inaugurat peste cîțiva ani în Uniunea Sovietică. Această știre senzațională, comunicată de prof. Gherș Budker, directorul Institutului de fizică atomică din

Așa arată atomii (fotografiați în camera cu bule); cum vor arăta antiatomii?

Novosibirsk, a fost primită cu deosebit interes de cercurile de specialitate. Ce perspective deschide ea pentru știință și practică?

În cercetarea microcosmosului acceleratoarele de particule dețin rolul care revine telescoapelor cînd e vorba de macrocosmos: ele constituie mijloace fără de care natura nu și-ar dezvălui secretele, fiind extrem de prețioase pentru verificarea experimentală și aplicarea în tehnică a unei noțiuni teoretice lansate la sfîrșitul deceniului al treilea. Fizicianul englez Dirac a emis

Poșta medicului

B.I.C. — Bacău: Vă mulțumim pentru aprecieri. Durerile lombare trădează o sensibilitate renală (avind în vedere antecedentele dv.) dar de aici până la cancer... Este bine să faceți un examen de urină periodic și să repetați urografia, eventual la Iași. Impotriva hiperexcitabilității 2-4 tabl. Tioridazin mitte, la nevoie.

I.P. — București: 1) Mai întâi o precizare: Folcisteina nu conține... foliculină. 2) Părerea noastră este că puteți beneficia de pe urma unui tratament cu Folcisteină (conform indicațiilor din prospect) asociată cu Testolent 1 fiolă la 25 zile i.m. Lunar: 10 zile vit. E și B complex cite 3 drajcuri/zi și următoarele zece zile vit. B₁ forte inj.

***T.I. — București:** 1) În privința copiilor, nu vă putem spune nimic îmbucurător. 2) Pentru cealaltă problemă citiți răspunsul dat sub I.P. — București la pct. 2.

VULTURESCU P. MARIA — București: Trebuie să faceți un examen la un specialist oftalmolog, mai ales că locuiți în Capitală și acest lucru e ușor.

DRAGOȘ POPESCU — Săcele: 1) Ați intuit în mare măsură cauza fenomenului produs. Ca orice debut, a fost însoțit de trac. Sintem convinși că se va remedia pe parcurs, mai ales dacă nu vă veți „fixa” de acest eșec. 2) Până la intrarea în normă folosiți, la nevoie, seara 2-4 tabl. Tioridazin mitte.

ADRIANA F. — București: Este probabil ceva ereditar. Oricum, nu există mijloace stimulative eficiente.

G. RADU — Șagu (Arad): Din păcate medicina e încă neputincioasă în asemenea cazuri.

MIKI-WILLY — București: 1) Este chiar numele comercial al medicamentului. 2) Corespondentele românești: Guanetidină și Tioridazin mitte. 3) Impotriva firiției pubiene: pomadă cu xilol (Rp. xilol 50 picături, vaselină 50 g) sau o loțiune cu xilol (Rp. xilol 50 pic., alcool 50 g). Este preferabil ca părul din regiunea respectivă să fie tuns.

SIDONIA — Iași: 1) Ceaiul de pădăie se poate folosi în cadrul regimului de slăbire, cite 3 pahare pe zi. Intră și în compoziția ceaiurilor depurative, diuretic, gastric și hepatic. 2) Ce putem spune noi în plus decât că e probabil un om lipsit de afecte. 3) Există și la dv. ceea ce psihanalistii numesc super-ego — o instanță superioară de control și cenzură. Poate prea severă...

VALERIA ROMAN — București: Este un început de varice. Am publicat, nu de mult, în pagina noastră un articol pe această temă.

P.I. MARIAN — București: Mai întâi o precizare: glandele sebacee, nu sint... endocrine. Oricum, pentru un tratament hormonal trebuie să consultați un specialist endocrinolog.

MAXIM ALIZEI — București: Sint fenomene obișnuite după infarct miocardic. Tratamentul pe care îl urmați este bun. Respectați regimul alimentar și odihna și totul va evolua bine.

TANȚA — Vaslui: În colecistită ridică de iarnă se folosește astfel: suncul obținut prin presare din ridică dată pe răzătoare se bea în cantitate de 100-150 g suc proaspăt/zi în mai multe prize. Se fac serii de 4-5 zile cu 2 zile pauză timp de 1-2 luni.

TANASESCU — București: 1) Este mai bine să înlocuiți sarea cu clorură de potasiu 2-3 g/zi sau sare fără sodiu (sare medicinală). 2) Astmul dv. este cortizonodependent, așa încât, sub supraveghere medicală, trebuie să luați permanent Prednison sau alte medicamente din aceeași „familie”.

A.B. — Brașov: Boala poate îmbrăca forme mult mai variate decât vă închipuiți dv. Ce putem noi spune pe baza simptomelor descrise de dv. când eeg-ul a precizat diagnosticul de epilepsie? Rămâne valabil tratamentul ce vi s-a prescris. Copilul va merge periodic la control, nu va întrerupe și nu va schimba tratamentul decât cu avizul medicului specialist.

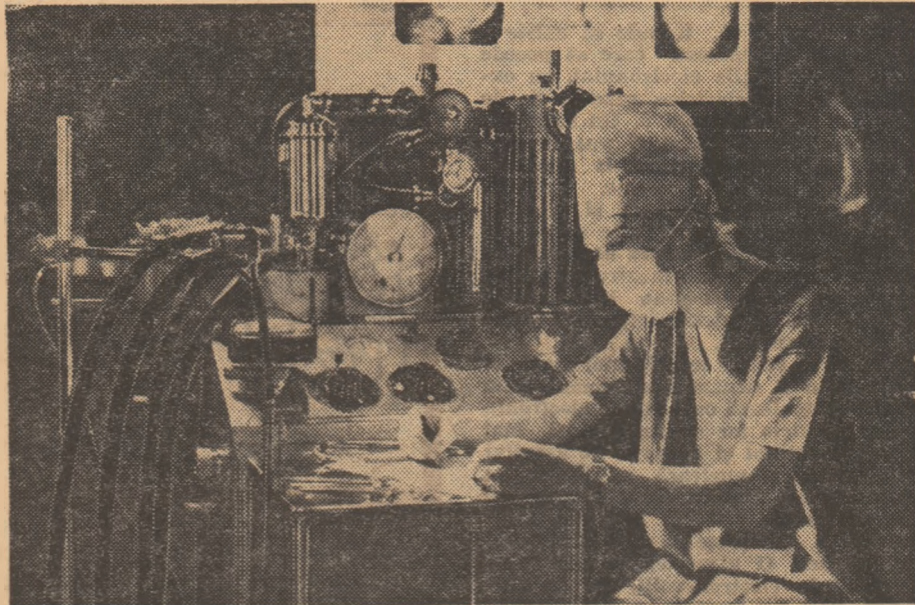
ANTON DANIELA — București: Vă înțelegem perfect și ne surprinde că mama dv. nu v-a arătat mai multă solicititudine. În ce privește preparatul și aparatul, merită încercate, mai ales că din punct de vedere medical nu au nici o contra indicație. Cealaltă problemă însă ne depășește.

S.U. — Galați: Soțul dv. poate încerca în ulcer tratamentul cu pulbere de liquiriția. Se pune o parte apă la două părți praf formindu-se o pastă din care se ia de 3 ori pe zi cu o oră înainte de mesele principale 1 linguriță timp de 4-6 săptămâni. Alte 4 săptămâni — 2 lingurițe/zi și alte 4-5 luni — 1 linguriță/zi (seara).

G.B. — Sibiu: 1) Faceți mai întâi un tratament susținut al prostatitei. 2) Impotriva ejaculării precoce: Tioridazin mitte 2-4 tabl. („filind” doza în funcție de efect) cu 1-2 ore înainte de momentul oportun.

DAN SINOE — Anina: Nu ne putem pronunța. Vă recomandăm un examen la un specialist O.R.L.

(Continuare în pag. 11-a)

Urmărirea, în cursul operației, a indicațiilor aparatului de anestezie

Foto: A.P.N.

DISCUȚII

În cancer — prevenirea înseamnă vindecare

Problema depistării precoce a tumorilor canceroase, cu variatele lor forme și localizări, se află în centrul atenției tuturor specialiștilor, descoperirea lor timpurie fiind o condiție esențială pentru dobândirea unei vindecări definitive. O problemă mai dificilă o constituie însă prevenirea acestei boli, ceea ce presupune eliminarea sau protejarea împotriva factorilor cunoscuți sau numai bănuți că ar juca un rol determinant în apariția cancerului, ca și tratamentul tuturor stărilor precanceroase.

Există două metode de prevenire a cancerului: mai întâi aplicarea unor măsuri ce se adresează **cauzelor directe**; și în al doilea rând, combaterea expunerilor la factori cancerigeni, spre a împiedica astfel evoluția malignă a leziunilor precanceroase.

Un punct necontestat de nimeni este acela că, deși există citeva tumori accesibile unor mijloace de prevenire, deocamdată — și din păcate — cele mai frecvente și importante forme de cancer sint de obicei descoperite prea târziu pentru a mai putea fi tratate cu succes. Nu poate fi, de exemplu, prevenit cancerul prostatei, diagnosticat destul de des (și de târziu!) la bărbați. De asemenea, nici împotriva cancerului gastric nu s-au putut obține încă diagnostice timpurii, care o dată cu operația chirurgicală — gastrectomia — să ducă la o vindecare totală. Din nefericire, cum spuneam, în multe cazuri pacientul nu-și dă seama de existența bolii și de evoluția ei, decât atunci când se produce o complicație gravă. Altfel, însă pacientul este victima propriei sale neglijențe, atunci când nu ia nici un fel de măsuri deși simte dureri epigastrice sau începe să vomită cu sînge. El nu consultă medicul decât atunci când nu se mai poate alimenta (decalajul între apariția primelor semne clinice și sesizarea medicului atinge uneori 12 luni) și când difuziunea celulelor canceroase (metastaze) în întreg organismul compromite eficacitatea oricărui tratament.

Prevenirea bolii nu a dat pînă acum rezultate nici împotriva cancerului sînului sau al ovarului, care reprezintă cam 30 la sută din tumorile diagnosticate la femei, și nici împotriva tumorilor sistemului nervos și ale pancreasului.

Dacă în aceste tipuri de cancer factorii de risc sint în general cunoscuți, simpla cunoaștere a lor nu poate constitui totuși o bază practică de profilaxie. De exemplu, pentru a preveni cancerul sînului nu putem obliga toate femeile să se mărite de tinere, să aibă mulți copii și să se castreze înainte de 40 de ani.

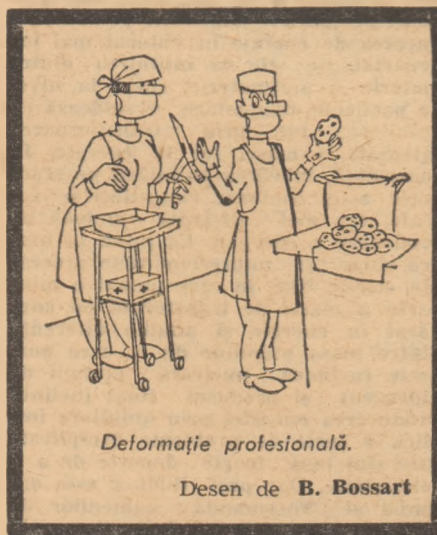
Cancerul pielii — inclusiv cel al buzelor — este însă o boală ce poate fi prevenită. Un mare număr de cazuri se datorește expunerii repetate și excesive la soare. Bronzarea a devenit un fel de modă, mulți înși considerînd baia de soare ca una din marile bucurii ale vieții. Ei nu bănuiesc că pot fi

amenințați de un cancer al pielii, datorat arsurilor grave și repetate, cancer ce va surveni mult mai târziu. Iată de ce amatorii de „plajă” trebuie convinși cel puțin să accepte folosirea unei creme protectoare antisolare. Paradoxal, adoptarea acestui elementar mijloc de protecție se lovește de rezistență tocmai la cei care sint și cel mai mult expuși insolamției — muncitorii agricoli, pescarii, cei ce muncesc la construirea drumurilor etc.

Unele cancere rezultă din expunerea la radiații ionizante, la arsenic anorganic sau expuneri profesionale.

Un procent variabil de tumori ale cavității bucale, faringelui, esofagului sau ale ficatului sint datorate consumului excesiv de alcool și fumatului. Nu se cunoaște încă precis rolul poluării atmosferei și al altor expuneri, întilnite mai frecvent în industrie, în etiologia cancerului pulmonar. Fără îndoială însă că în acesta din urmă, țigara reprezintă factorul cel mai însemnat și eliminarea acestui pericol ar duce la împiedicarea mai multor decese decât orice altă măsură preventivă posibilă în prezent.

Dr. Vadim Borisenko

Desen de B. Bossart

EXPERIMENTE

Un nou tratament al sclerozei în plăci

Eșecul tratamentelor sclerozei în plăci propuse pînă în prezent a condus un număr de cercetători la utilizarea serului antilimfocitar (SAL), cu atât mai mult cu cît ipoteza că această gravă boală neuroasă ar fi o afecțiune autoimună se întemeiază pe argumente serioase. Prescripția serului antilimfocitar nu este însă nici ea lipsită de unele inconveniente: toleranța SAL variază de la un pacient la altul. Prin urmare este greu de studiat serii omogene de bolnavi tratați pe de o parte cu ser antilimfocitar și cortizon, pe de altă parte numai cu cortizon.

Se atrage atenția însă că acest tratament nu are șanse de a fi eficient în procesele evolutive ale bolii, cî numai în stadiul de evoluție prin pusee și în nici un caz atunci cînd leziunile celulei nervoase au devenit ireversibile. Speranța cercetătorilor rămîne

esculap
esculap esculap
.sculap esculap escula
lap esculap esculap esc
, esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu.
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

decă de a stabilița boala cu ajutorul serului antilimfocitar, evitînd puseele ulterioare.

FIZIOPATOLOGIE

Echilibrul apei

Din cele 70 kg ale unui om adult, 42,5 litri (sau 61 la sută din greutatea totală) sint apă. Încît, sub acest raport, omul poate fi asemănat cu un... castravete.

Apa constituie astfel cea mai importantă componentă a materiei vii, a organismului uman. La naștere proporția de apă este și mai mare: 88,9 la sută. Ea scade treptat o dată cu vîrsta: la copil proporția este de 69 la sută, la un tînăr viguros de 65 la sută.

Se poate de aceea spune că apa înseamnă tinerețe. Ea dă elasticitate țesuturilor și pielii, iar scăderea ei este în mare parte răspunzătoare de binecunoscutele autografe ale zeului Cronos, pe care cosmeticienii la numesc riduri.

Apa din organism este distribuită inegal: două treimi sint concentrate în celule, iar restul în spațiile din jurul celulelor și sînge. Dar se află, în mod normal, într-un permanent și perfect echilibru. Organismul elimină zilnic 2,5 litri de apă, prin piele, aer expirat, urină și scaun, cantitate ce trebuie înlocuită mereu prin alimentație.

Reglarea echilibrului apei și sărurilor pe care le conține se face de către piele, glande digestive, rinichi și plămîni, sub controlul sistemului nervos și al glandelor endocrine. Glandele sudoripare din piele pot, de pildă, elimina la nevoie pînă la 4 litri de apă pe oră, iar printr-o respirație accelerată cîteva litri pe zi, reglînd astfel indirect temperatura corpului. Glandele digestive produc o serie de secreții evaluate la opt litri pe zi, cantitate ce este apoi resorbită în totalitate în porțiunile inferioare ale intestinului subțire. Rinichiul contribuie la menținerea echilibrului apei prin eliminări mai reduse sau mai crescute de urină, în mare parte determinate de cantitatea de lichide și săruri ingerate.

Un rol important în reglarea acestui echilibru îl are senzația de sete, care apare cînd conținutul în apă al organismului scade sau cînd secreția de salivă se reduce. Această senzație este dependentă la om de mulți factori ca: obișnuința, temperamentul, tulburări nervoase, endocrine etc. Sint oameni care beau zilnic cîteva litri de lichide (apă, ceaiuri, bere) din obișnuință. Cei cu diabet zaharat beau o cantitate similară, pe care o elimină apoi prin rinichi sub forma unei urini foarte concentrate. Suferinzi de diabet insipid — boală produsă de o tulburare a glandei hipofize — beau și elimină zilnic pînă la 20 litri de lichide. Există de altfel, și alte boli în care se petrec astfel de fenomene anormale. Uneori, eliminarea excesivă a apei nu poate fi înlocuită în același ritm și atunci se produce o deshidratare a organismului. În anumite boli, deshidratarea este atît de intensă, încît greutatea corpului scade la mai mult de jumătate din greutatea inițială. Dînd bolnavului un aspect scheletic. În sfîrșit, uneori raportul dintre cantitatea de apă din sînge și din spațiul din jurul celulelor poate fi tulburat. Din această cauză se produce o trecere a apei din sînge în spațiile extracelulare, mărînd mult volumul acestui teritoriu, aspect cunoscut în medicină sub numele de edem, ascită sau revărsare în cavitatea pleurală (pleurezie).

Dr. S. Sovietov

ANGLIA

Pe urmele regelui Arthur

Frumoasa Ygren, soția vestitului cavaler Gorloy, cîrmuitorul comitatului Cornwall, a născut un băiat (zămislit însă nu cu soțul ei, ci cu regele Utar Pendragon), care a fost botezat Arthur, iar mai tîrziu i-a întrecut prin faptele-l de vitejie pe toți cavalerii Angliei. Cu timpul, vestitul Arthur a devenit rege și s-a stabilit cu tînăra-i soție, frumoasa Guenever, în castelul Camelot.

Apoi, Arthur i-a chemat la castelul lui pe cei mai destoinici cavaleri din Europa, i-a așezat în jurul unei mari mese rotunde și le-a făcut cunoscută deviza lui: „Puterea nu înseamnă încă dreptate, dar dreptatea înseamnă forță”. (Puțin! își amintesc acum că le-

Cavalerul Lancelot la picioarele reginei Guenever. Desen dintr-o cronică medievală

genda atributele regelui Arthur ideea tratativelor „între egali”, în jurul unei mese rotunde).

Legende despre regele Arthur și cavalerii Mesei Rotunde s-au răspîndit peste hotare, barzii le-au înfrumusețat cu noi detalii, povestirile lor s-au îmbogățit ca un colier de nestemate cu subiecte împrumutate din mitologia greacă și basmele orientale, au căpătat, prin traducerea dintr-o limbă

într-alta, noi sensuri, apoi au dispărut, ca să apară din nou, și mai atrăgătoare.

Dar a existat oare cu adevărat prototipul nobilului erou al fascinantelor legende? Iar dacă a existat, în ce măsură corespund miturile cu adevărul istoric? Unde se sfîrșește istoria și unde începe legenda, născută din înțelepciunea populară, din dragostea de libertate și pace?

Lucrurile nu sînt prea clare. Izvoarele istorice care privesc eroul ce ar putea fi socotit prototipul regelui Arthur nu elucidează problema. Legende leagă totuși viața acestuia de locuri concrete. În acest caz, pămîntul împinzit de mărturii ale atîtor epoci n-ar putea arunca lumină asupra vieții și personalității lui Arthur? Să nu fi rămas oare nimic din acele vremuri, din Camelot, din castelele unde che- fuiau și se întreceau în lupte cavalerii lui Arthur?

Mînat de aceste întrebări, am vizitat mai întîi, pe țărmul Cornwall-ului castelul Tintagel, unde se spune că s-ar fi petrecut legendara întîlnire dintre regele Utar și Ygren, părinții lui Arthur. Ruinele castelului se află la marginea unei stînci înalte, la poalele căreia se sparg valurile mării. Despre acest inaccesibil castel vechile cronici spun:

„E așezat pe mare și marea îi înconjoară din toate părțile. În afară de o cărare îngustă săpată în stîncă, ce ar putea fi apărută numai de trei cavaleri înarmați, chiar dacă ar înainta pe ea întreaga armată a Britaniei, nu există altă cale de acces spre castel...”

Dar, recent, s-a stabilit că puternicul castel Tintagel a fost construit abia în secolul XII de ducele normand Reginald și că, deci, înfricoșătoarea fortăreață nu putea exista în timpul regelui Arthur. Totuși arheologii au stabilit că în „furtunoasa vreme” a lui Arthur acolo au existat într-adevăr niște construcții; s-ar părea că o minăstire de călugări celți. Săpăturile au dat la iveală o monedă din secolul IX și obiecte de ceramică aduse din zona Mediteranei cam în secolul V. Se ridică deci în mod firesc întrebarea: Ygren nu se afla oare în această minăstire cînd a vizitat-o regele Utar?

Din Cornwall am pornit mai departe, spre est, în comitatul Somerset. În acest comitat există o colină la picioarele căreia se înalță ruinele minăstirii Glastonbury. O sumă de cercetători identifică această colină cu insula Avallon, unde a fost adus rănit de moarte Arthur și unde a și murit (într-o vreme colina era înconjurată de mlaștini care, în timpul revărsărilor, se transformau într-un lac adînc). Săpăturile de pe creasta dealului au dat la iveală ruinele unei străvechi clădiri. În 1190, călugării de prin partea locului au săpat un mormînt în vechiul cimitir al minăstirii și cu acest prilej au descoperit, spun cronicile, o groapă adîncă în care se aflau scheletele unui bărbat înalt și al unei femei. Mormîntul era așezat între doi stîlpi de piatră, iar înăuntru se afla o cruce de plumb.

O carte din 1607 reproduce crucea însoțită de acest text: „Aici, în insula Avallon odihnește Arthur, marele rege”. După forma literelor și caracterul inscripției specialiștii socotesc că nu poate fi vorba de un fals de mai tîrziu și că deci crucea ar data din vremea aceea depărtată.

Călugării au mutat osemintele într-o capelă. În 1278, în prezența regelui Eduard I, mormîntul a fost deschis din nou. Conform mărturiilor unui martor ocular, un anume Adam din Domerham, înăuntru au fost găsite două sicrie împodobite cu portrete și steme, în care se aflau oseminte de dimensiuni mari și mici. Eduard a poruncit ca regele și regina să fie înmormîntați la loc cu sicriile învelite în mătăsuri scumpe. Dar în timpul reformelor lui Cromwell și al desființării minăstirii, mormîntul a fost distrus și osemintele împrăștiate. Acum, în acest loc se află o tăbliță care-i vestește pe turiști: „Aici a fost mormîntul regelui Arthur”.

Recent, arheologul englez Radford și-a propus să verifice legenda și a făcut săpături în locul unde călugării găsiseră „mormîntul lui Arthur”. În felul acesta, el a stabilit că într-adevăr acolo existaseră cîndva doi stîlpi de piatră și că spațiul dintre ei fusese săpat, iar apoi umplut cu pămînt. Mai mult, arheologul a găsit chiar resturi de materiale de construcție datînd aproximativ din anul 1190. Pe fundul

gropii se afla o lespede de piatră, caracteristică pentru vechile morminte.

La sud de colina Glastonbury se zărește în depărtare o altă — Cadbury Castle — unde acum se fac alte interesante săpături. Căci localnicii sînt încredințați că acolo s-a aflat cîndva castelul Camelot și Masa Rotundă și de aceea numesc colina: „Palatul regelui Arthur”.

Pe creasta teșită a colinei nu există ruine. Acolo nu s-au înălțat niciodată castele medievale. Și cu toate acestea, locul a atras atenția arheologilor. Interesul lor a fost trezit de o femeie care locuia în preajmă, o anume doamnă Hartfield. Aceasta obișnuia să se plimbe cu ciinele pe colină și, scormonind pămîntul cu virful umbrelei, a găsit într-o zi niște cioburi de vase de lut. Specialiștii au stabilit că resturile datează din epoca preromană a Angliei. Dar două sau trei fragmente sînt, fără îndoială, din vremea lui Arthur. În consecință, a fost înființat un Comitet pentru explorarea Camelotului, condus de profesorul Radford, și au început săpăturile. Dar mult timp colina „nu i-a bucurat” pe membrii comitetului. Au fost găsite resturi de așezări din neolitic, apoi mărturii din epoca bronzului și a fierului. Deasupra acestora se aflau așezări celtice, apoi romane. Judecînd după toate acestea, s-a tras concluzia că legiunile romane ale lui Vespasian au luat cu asalt această așezare celtică, intrucît săpăturile au arătat chiar locul unde s-a dat bătălia; în acest loc s-au găsit monede romane, arme și multe oseminte omenești.

Abia în 1967—1968, s-au descoperit resturi de clădiri care ar fi putut exista în vremea lui Arthur. Conducătorul expediției, Alcock, mi-a arătat partea centrală a colinei unde se observă urme vizibile ale unei clădiri mari, construită în formă de cruce, stil caracteristic pentru bisericile europene din secolele V—VI. De asemenea au fost scoase la iveală cîteva obiecte din vremea aceea. Pe povirnișul colinei au fost descoperite resturile unor porți și un drum străvechi care ducea sigur spre coama dealului, în jurul căruia se află niște originale terase, reprezentînd fundațiile unor ziduri fortificate ce împrejmuiau așezarea de pe creastă.

Săpăturile continuă. Dar ele sînt seriose frîmate de legile care apără proprietatea privată. Proprietarul colinei, mi-a spus Alcock, îngăduie arheologilor să lucreze numai vara; de aceea în fiecare toamnă ei trebuie să astupe la loc toate gropile, pentru ca dealul să fie folosit ca pășune. Încît în fiecare primăvară lucrările încep prin curățirea a ceea ce a fost acoperit toamna.

Deși este sceptic, Alcock admite totuși că în timpul lui Arthur dealul era o așezare puternic întărită, poate un castel al unei căpetenii sau unui conducător militar. Căci nu încapă îndoială că era vorba de o puternică fortăreață a unui om de vază din vremea aceea.

Să fi fost însă regele Arthur?

O. Orestov

Spirit practic. Desen de A. Nekrasov

ETIOPIA

Luna cu șase zile

În lume nu există multe locuri care să se poată compara cu splendida și

originala Etiopie. Aceasta se înalță ca un imens masiv muntos deasupra regiunilor din preajmă ale Africii, coborînd brusc spre Marea Roșie și destul de lent spre apus. Deșertul de lingă țărîm este cîtreierat de caravane de nomazi danakili, pe platourile muntoase cultivă porumb și grîu amharii, versantele înverzite ale munților din sud aparțin triburilor galla, sidalu, ometo și uollega — crescători de animale cu imense cirezii de vaci-zebu, oi și capre.

Începuturile istoriei etiopiene se pierd în negura vremurilor. Ele păstrează amintirea unor civilizații de mult apuse, abundă în legende și nume biblice. Străvechile cruci și bisericile săpate în stînci servesc, însă, acum ca puncte de reper pentru avioanele cu reacție care survolează teritoriul țării, iar turiștii se fotografiază lingă

Addis Abeba. Clădiri ultramoderne și pășuni.

resturile celebrului bazin al reginei din Saba.

Pe o colină din centrul Addis Abebei se înalță clădirea alb-albastră a Casei Africii. Iar jos, unde se aliniază drapelul statelor africane independente, se află un scuar împodobit tot timpul anului cu flori frumoase și parfumate. Lingă arborii tineri pot fi văzute plăci de marmură pe care sînt înscrise numele conducătorilor de state și guverne care au plantat copaci în ziua întemeierii Organizației Unității Africane.

„Vizitați țara unde soarele strălucește treisprezece luni pe an” — invită pliantele turistice. Cea de a treisprezecea lună a calendarului etiopian are numai șase zile, dar asta nu-i deranjează de fel pe vizitatorii străini, care devin tot mai numeroși. Turismul poate fi, evident, o importantă sursă de venituri pentru economia țării. Dar deocamdată Etiopia trăiește mai ales de pe urma agriculturii.

Avînd o climă prielnică și un sol extrem de fertil, Etiopia și-ar putea asigura nu numai nevoile proprii de produse agricole, ci ar putea să și exporte. Cu toate acestea, Etiopia mai trebuie încă să importe circa 200.000 chintale de cereale pe an. Agricultură extensivă, care absoarbe mai bine de 90 la sută din populație, are un caracter natural și seminatural. Ea se bazează în special pe creșterea animalelor și pe cultivarea cafelei. Sectorul zootehnic furnizează circa 20 la sută din valută. El asigură cu materie primă industria de pielărie, care are circa 30 de întreprinderi.

Cafeaua etiopiană nu e recoltată de pe plantații, ci din pădure. Crîngurile sălbatice de arbuști de cafea acoperă versantele munților din provinciile Kaffa, Uollega, Sidamo, Harar și din alte regiuni. Locuitorii se duc la recoltarea cafelei ca la cules de ciuperci. În ultimul deceniu autoritățile au luat măsuri pentru cultivarea cafelei pe plantații. Pe cele cîteva plantații care există acum se cultivă soiuri foarte valoroase și productive. Boabele de cafea sînt vîndute unor achizitori locali, după care, trecînd prin mina altor cîtorva intermediari și sporindu-și, evident, substanțial prețul, sînt în sfîrșit exportate și transformate în valută. Cafeaua furnizează 60 la sută din devizele țării.

B. Vasilev

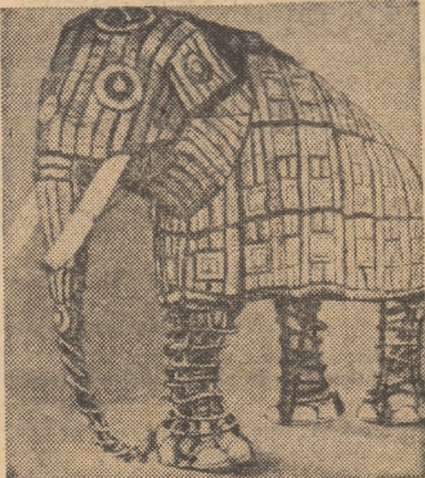
Doi prieteni...

Foto: APN

MILENI DE GLORIE

Elefanți pe cîmpurile de luptă

Multe arme sau mașini de război din zilele noastre au avut, într-un fel sau altul, cite un strămoș antic. Tunurilor, de pildă, le corespundeau catapultele, puștile moderne pot fi asemuite cu arcurile de altădată, iar tancurile cu elefanții. Într-adevăr, cine n-a auzit de „unitățile blindate” ale lui Hannibal, de elefanții lui care i-au îngrozit pe ostașii romani? Elefanții erau utilizați, de altfel, nu numai de armata

cartagineză, ci și de birmani, indieni etc. Aceste tancuri vii ale antichității și-au făcut astfel datoria pe cîmpurile de luptă timp de mai bine de 2000 de ani, îngrozind și punîndu-i pe fugă pe inamici.

Orice mijloc de atac își găsește, însă, mai devreme sau mai târziu, o ripostă corespunzătoare. Pe măsură ce săgețile și lăncile se făceau mai ascuțite, zălele și scuturile deveneau și ele mai rezistente. Ce era însă de făcut cu „blindajul” natural al elefanților, cu pielea lor? Grosimea și rezistența ei rămîneau aceleași, pe cită vreme sulite, perfecționîndu-se, puteau, la un moment dat, s-o străpungă. Tancurile vii ale lui Hannibal și cele din Orientul antic au trebuit deci să fie și ele perfecționate. Astfel, colții elefanților au trebuit să fie îmbrăcați în prelungitoare metalice, care să țină inamicul la distanță, iar trupul să le fie apărat de zăle. Aceste măsuri de protecție au însemnat, de fapt, sfîrșitul epocii de glorie a tancurilor vii, întrucît folosirea elefanților ca „mașină de război” presupunea, în primul rînd, un efect psihologic, înspăimîntarea inamicului și mai puțin utilizarea forței fizice a pahidermelor.

Se cunosc însă în istorie și cazuri cînd elefanții au pricinuit înfrîngerea propriilor lor armate. Marco Polo a descris, de pildă, următoarea întîmplare. Un detașament relativ mic de ostași mongoli s-a angajat în luptă cu o armată birmană numeroasă. Oștirea birmană avea, ca de obicei, elefanți. Pahidermele au început să înainteze în pas

alergător, cum fuseseră dresate. Dar ostașii mongoli nu erau la prima lor cunoștință cu acest soi de „care blindate” și le cunoșteau punctele vulnerabile. Încît au început să-și slobozească arcurile în picioarele elefanților, neapărate de zăle. Înebuniți de durere, elefanții au făcut cale întoarsă, năpustindu-se asupra ostașilor birmani și călcîndu-i în picioare.

De atunci, trăgînd concluziile necesare din această întîmplare, luptătorii au protejat picioarele pahidermelor cu plăci metalice groase. Elefanții au devenit deci niște coloși îmbrăcați din cap pînă-n picioare în plăci și spirale confecționate din bronz sau din fier (spiralele erau aplicate pe trompă). În felul acesta, însă, mobilitatea le-a fost redusă la minimum (un fenomen similar s-a petrecut, de altfel, și cu cavalerii medievale). Cu toate acestea, în India și Birmania elefanții-tancuri au fost folosiți pînă în secolul XVIII. Lovitura de grație le-a dat-o armamentul european, întrucît zălele pahidermelor erau neputincioase în fața carabinelor și tunurilor folosite de armatele engleze și franceze.

V. Frolov

DOUĂ IPOTEZE

Și totuși se încălzește

Încălzirea climatei se observă mai cu seamă în regiunile nordice ale planetei noastre. Astfel, în insulele Spitzbergen temperatura medie anuală a crescut în ultimii 50 de ani cu 12 grade, iar în Groenlanda cu 7 grade. În Alaska și în Peninsula Scandinavă există azi teritorii care încă acum cîțiva ani erau acoperite cu un strat de gheață de un metru grosime și care acum sînt complet eliberate de gheață sau zăpadă persistentă. Cum se explică acest fenomen?

Specialiștii au formulat două ipoteze. Conform uneia din ele, cauza încălzirii trebuie căutată în formarea unei noi ramificații a curentului Golf-stream, care ajunge pînă în Oceanul Inghețat de Nord. Datorită acestei formații noi, în straturile superioare ale atmosferei iau naștere vânturi puternice, care se deplasează deasupra Atlanticului și a Europei Centrale, determinînd, la rîndul lor, o intensificare a precipitațiilor. S-a constatat, de asemenea, că și alți curenți ai oceanelor At-

lantice și Pacific și-au modificat parțial cursul. Fenomenul a fost semnalat și de pescari, care au observat că zonele de pescuit s-au deplasat la mari depărtări.

A doua ipoteză afirmă că încălzirea climatei s-ar datora industrializării, uriașei cantități de bioxid de carbon pe care fabricile și uzinele o trimit în atmosferă. Or, chiar o cantitate infimă (de numai 0,03 la sută) de bioxid de carbon poate influența temperatura aerului. E deajuns să ne amintim — menționează partizanii acestei ipoteze — că o tonă de cărbune ars produce 0,25 tone de bioxid de carbon. Pe glob sînt arse însă cantități incomensurabile de cărbune, petrol, benzină etc. O bună parte din bioxidul de carbon astfel format (aproximativ 1000 de miliarde de tone) este absorbit de plante. Dar „plămîni verzi” ai atmosferei își împușnează din ce în ce mai mult volumul și nu mai pot să facă față excesului de bioxid de carbon. De unde și încălzirea semnalată în ultimii ani — conchid adepții acestei ipoteze.

(Din „Znanie-Sila”)

CALEIDOSCOP

Insula celor patru stîlpi

Micul arhipelag Medvejie se află în Oceanul Inghețat de Nord, la 200 kilometri depărtare de gurile fluviului Kolîma. Una din insulele care alcătuiesc arhipelagul se numește Cetire Stolba, ceea ce înseamnă patru stîlpi. Nu se știe cine a numit-o așa, dar prima descriere a insulei a fost făcută de navigatorul rus F. P. Vranghel.

Cu timpul, din cei patru stîlpi de piatră care au dat numele insulei, au rămas numai trei. Pînă în ziua de azi ei sînt pentru marinarii din Arctica excelente puncte de reper, perfect vizibile pe albul nesfîrșit al gheții. Cel mai înalt dintre acești stîlpi are 17 metri. El a fost poreclit „Călugărul”, pentru că sugerează o siluetă de om în veșminte lungi. Al doilea ca înălțime se numește „Singuraticul”, pentru că se înalță la o oarecare depărtare de ceilalți doi. În sfîrșit, al treilea se pare că nu i-a inspirat pe exploratori, căci a rămas cu modesta poreclă de „Anonimul”.

Reciprocitate

Turiștii care vizitează parcul național congolez Rwindi nu scapă ocazia să asiste la spectacolul pe care li-l oferă hipopotamii. Pentru aceasta ei trebuie însă să se deplaseze pînă la fluviul unde sălășluiesc imensele animale. Pîlcurile de turiști circulă ziua. Noaptea, în schimb, situația se inversează. Hipopotamii se furișează pînă aproape de hotelul turistic și privesc cu interes, prin ferestrele luminate ale restaurantului, spectacolul pe care li-l oferă turiștii...

(Din „Vokrug sveta”)

— Poți să calci: am reparat firul

ARHIPELAGUL NIPON

Milioane de cutremure

Institutul de seismologie și meteorologie din Japonia înregistrează anual peste 11 milioane de cutremure. Din re-

... varia varia
... varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia
... varia varia varia varia

gistrelor acestui institut mai rezultă însă că o bună parte din seismele care bîntuie arhipelagul nipon sînt neînsemnate. Numai cele cu o putere de cel puțin 1,5 grade pot fi simțite de locuitori, celelalte sînt detectate exclusiv de seismografe.

Cel mai puternic cutremur, de 8,4 grade, a fost înregistrat în Japonia în 1891. Următorul, ca putere, s-a produs în 1923 la Tokio. Avînd o intensitate de 7,9 grade, cutremurul a făcut ravagii în capitala Japoniei; incendiile au distrus cartiere întregi de locuințe, construite din lemn și placaj, și au pricinuit moartea a 140 000 de oameni.

Recent, Institutul de seismologie și meteorologie din Japonia a anunțat că e de așteptat un nou cutremur pustiitor, cu o intensitate de cel puțin 7 grade. După cum au calculat specialiștii, cataclismul s-ar putea produce în orice perioadă cuprinsă între anii 1971—1978. În consecință, guvernul a dispus să se ia măsuri pentru a proteja populația marilor orașe japoneze împotriva urmărilor cutremurului. Situația ar putea fi foarte gravă la Tokio, oraș supra-populat și, în plus, cu multe case construite din lemn. În condițiile actuale incendiile ar putea avea urmări mult mai serioase decît în 1923. Dealtminteri, specialiștii au și calculat că în numai 12 ore un cataclism analog, însoțit de incendii, ar distruge — în condiții atmosferice normale, fără vînt puternic — 50 de kilometri pătrați de spațiu locuit, ceea ce înseamnă extrem de mult chiar pentru un oraș ca Tokio. Nu e mai puțin adevărat, însă, adaugă aceiași specialiști, că aceasta e varianta cea mai pesimistă, de care trebuie totuși să se țină seama.

IN 24 DE ORE

Divorț în stil mexican

Orășelul mexican Juarez, aflat în imediata apropiere a hotarelor S.U.A. s-a bucurat, timp de 40 de ani, de o faimă puțin obișnuită. În fiecare an la Juarez veneau circa 17 000 de perechi conjugale care doreau să obțină divorțul în 24 de ore. Căci în acest orașel mexican putea să divorțeze oricine, indiferent de naționalitate, cu condiția să fi „locuit” acolo cel puțin 24 de ore. Nu de mult, însă, statul mexican Chihuahua, pe teritoriul căruia se află orașelul Juarez, a adoptat o lege care interzice divorțurile fulger. Mai exact, pentru a putea obține divorțul, căsătorii trebuie să locuiască la Juarez cel puțin 6 luni. Se înțelege, că avocații, care pentru un divorț fulger încasau un onorariu de 500—1000 de dolari, s-au opus din răspuțeri acestei legi. Ei au calculat că orașul va pierde un venit anual de 7—9 milioane de dolari. Președintele Mexicului a declarat, însă, că procedura divorțurilor fulger, practică la Juarez, este contrară concepțiilor despre căsătorie ale poporului mexican.

A. Turinov

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

NICOLAE ȘTEFAN — București : Știința medicală nu poate preciza cui aparțin „părțile componente” ale corpului, dar un medic legist poate, prin analize, să vă înlăture „obsesia”.

MILITARU DUMITRU — București : Ne bucură că v-am putut fi de folos prin staturile noastre. Fetița dv. trebuie să ducă neapărat o viață normală, spre a nu-i crea complexe de inferioritate. Alimentație completă și substanțială, fără excese (mese mici și dese, nu mult de o dată), efort fizic normal, exercițiile fizice indicate vârstei, mai târziu patinaj și înot.

IULIA — Timișoara : După ce ne înșirați tratamentele prescrise de medicul dermatolog, endocrinolog și internist, nouă nu ne mai rămâne mare lucru de adăugat. Considerăm că dischinezia biliară poate avea un răsunet la nivelul tenului. Se impune un tratament judicios al acesteia împreună cu regimul adecuat. Ca tratament merită încercate : autohemoterapia, injecții cu reticulin și injecții cu placentă în serii repetate. Paliativ : mască cu o linguriță tărite de griu, 10 g drojdie de bere, se amestecă cu zeamă

de lămiie pină se formează o pastă, se unge pe față cu apă caldută sau (și) cremă Rp. Ceară 6 g, Borax 0,5 g, ol jecoris 27,5 g, apă 16 g.

TITU JIANU — Ploiești : Este vorba de o insuficiență circulatorie periferică. Preparatul pe bază de castane sălbatice este indicat în măsura în care medicamentul e accesibil. Încercați vit. PP 3 cpr/zi, cite 1 la mijlocul meselor și Tarosin 3 cpr/zi după mese, 20 zile lunar.

COMBINATUL TEXTIL SIBIU

str. Tg. Finului nr. 12
telefon 2 00 80

Oferă următoarele produse ale întreprinderilor sale :

- stofe fine din fire și pieptănate în desene și culori variate și moderne, precum și accesorii (vată croitorie, vatină)
- confecții bărbătești (costume, raglane, paltoane) din stofe de calitate superioară.
- țesături din bumbac imprimate.

PEȘTE CONGELAT

Peștele oceanic are o mare valoare nutritivă, fiind un component necesar în alimentația noastră.

Din pește congelat se poate pregăti o gamă largă de preparate culinare

RECOM

Diverse specii de pește congelat sînt puse în vinzare la toate magazinele „Alimentara” și unitățile specializate din întreaga țară.

COMBINATUL INDUSTRIEI ALIMENTARE

GALAȚI

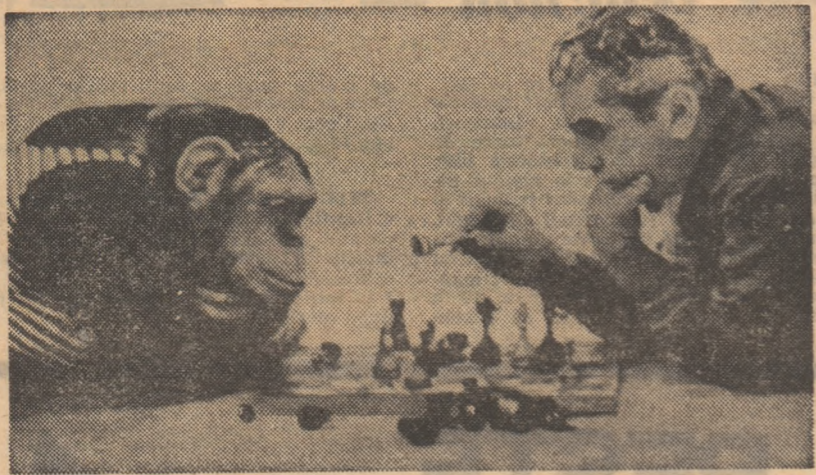
Oferă prin fabricile sale:

Fabrica de conserve,
legume și fructe — Tecuci
Fabrica de paste și biscuiți
„Dunăreana” — Galați
Industria laptelui,
industria vinului
și industria cărnii — Galați
Fabrica de conserve
de pește — Galați

SORTIMENTE VARIATE

- Conserve, legume și fructe, pastă de roșii și suc de roșii ;
- Paste făinoase și produse zaharoase ;
- Renumite vinuri roșii și albe din podgoriile „Dealul Bujorului”, „Ivești”, „Nicoarești” etc. ;
- Săpunuri de toate calitățile și de mărimi diferite, începînd de la 40 de grame ;
- Conserve de pește de apă dulce și oceanic.

Șah și mat

Foto: M. Muranov

Cum m-am îmbolnăvit de nervi

Numele și prenumele: Riubțev Nikolai
Vîrstă: 50 de ani.

Profesia: Vînzător într-un magazin de mobilă.

Starea generală: Bolnavul e agitat, nervos, are insomnii rebele, se caută mereu prin buzunare, se lovește cu pumnii în cap, plînge, afirmă că soarta îl persecută. Repetă într-una această poveste neverosimilă:

„Trăiam, cum se spune, împărătește. Eram voinic ca un taur și aș fi ris în nas celor care mi-ar fi spus că într-o bună zi am să mă îmbolnăvesc de nervi și am să ajung la spital. Eram un model de sănătate! Revista „Zdorovie” mi-a publicat portretul radiografiat. Dar să vă spun cum a început.

La magazinul de mobilă munceam din greu dar, să nu vorbesc cu păcat, cîștigam binisor. Nu că ceream bacșișuri, ferit-a sfîntul! Dar nu le refuzam căci cumpărătorii sînt darnici. Unii îmi dădeau trei ruble, alții cinci ori chiar mai mult. Că de! Unde merge mia merge și suta. Știți și dv. cum e cu mobila. Cînd sosește ceva mai acătării, e bătaie, nu alta. Și apoi oamenii vor să trăiască mai bine, se mută în case noi, au nevoie de mobilă. Ce mai tura-vura! Am muncit, așa cum v-am spus, o viață în-

țărcat bălăia, băieții! Nu mai iau o copecă în plus, trec la un nou sistem de deservire!”

Cițiva tovarăși de muncă m-au felicitat sincer, alții m-au lăudat cu jumătate de gură, nimeni n-a fost împotriva. Și m-am apucat de treabă cinstită. Am lucrat așa o oră, două, trei. Simțeam că-mi crește inima de bucurie.

După trei ore, însă, ni s-a adus marfă nouă. Canapele importate din România. Extensibile, frumoase. Cît ai zice pește, la ușa magazinului s-au adunat vreo 50 de inși. Pe urmă au mai venit și alții. Că să-ți faci, sute, mii de oameni vor să-și cumpere canapele elegante. Nouă ne sosiseră însă numai 20 de bucăți.

Am fost asaltat de o droaie de bărbați și femei. Care mai de care îmi șopteau: „Fă-mi rost de o canapea, n-ai să fii în pagubă!” Un flăcău în scurtă îmblănită a încercat să-mi vire ceva în buzunar. „Fără de-al de-astea, tovarăși! am strigat, să mă audă toți. Stați la rînd! Cine e primul?” Și uite așa i-am servit cinstit pe primii douăzeci. Cînd să zic bine că am scăpat de balamuc, se apropie de mine o cumpărătoare, a douăzeci și una: „Fă-mi rost și mie de o canapea, tovarășe vînzător — îmi zice cu un glas dulce, de cînd umblu să găsesc una extensibilă!” Dar eu de colo: „Fără insinuări, tovarășico, canapelele s-au vîndut!” Ca un făcut, însă, tocmai atunci ni se mai aduce o canapea, rătăcită cine știe de unde. „Aveți noroc, tovarășico — fi spun cumpărătoarei — poftim bonul!” Cumpărătoarea îmi mulțumește, face fețe-fețe, se tot foiește în jurul meu, dar pînă la urmă se duce la casă. Mașinal bag mîna în buzunar și dau de o hirtie de zece ruble! Am văzut roșu în fața ochilor. „Hei, tovarășico — țip după cumpărătoare — parcă am vorbit clar că nu primesc bacșiș!” Dînsa roșește și biiguie: „Nu-v-am dat nimic, zău!” „Atunci cine mi-a vîrit zece ruble în buzunar? Sîntul duh? Poftim banii, eu sînt om cinstit”. „Poate că mi-au căzut din poșetă...” șoptește cumpărătoarea, fisticită. „Altă dată aveți grijă să vă cadă banii pe jos, nu în buzunarele oamenilor cinstiți!” Așa i-am spus, pe cîntea mea. Cumpărătorii din magazin au început să aplaude. Mamele și-au ridicat copiii în brațe, să mă vadă mai bine. Mă fisticisem de-a binelea. Nîroc că a sunat telefonul. Era nevastă-mea. „Nu uita — îmi zice — să cumperi două sticle de vin și niște gustări, că ne vin musafiri!” Dar eu de colo: „Cu ce bani, scumpo, că pînă la salariu mai e!” Replica ei a venit însă: „Păi nu ți-am pus azi dimineață zece ruble în buzunar?” Ptiu, drace! — mi-am zis. Să vezi acu încercătură!

Mă apropii deci de cumpărătoare și-i zic: „Iertați-mă, tovarășico, dar uitati ce s-a întimplat...” și-l povestesc toată tărășenia. „Vai de mine, chiar acum am cumpărat un culer de 9 ruble!” îmi răspunde ea speriată. „Îmi pare rău, dar trebuie să-l restituți. Bani sînt ai mei”. Cumpărătoarea se duce la casă, casierita bombănește, dar îmi recapăt banii. În aceeași clipă nevastă-mea mă cheamă iar: „Ce haină ți-ai pus azi, Kolea?” mă întrebă ea. „Aia cenușie, de ce mă întreb?” „Păi să vezi, hirtia de zece ruble ți-am pus-o în haina neagră...” Nu contează ce i-am răspuns. M-am dus glonț la cumpărătoare. Noroc că nu plecaseră încă, aștepta la rînd la autocamion. Eram furios. „Nu ți-e rușine, tovarășă, — îi strig în gura mare — umbli cu șmecherii? Ia-ți banii!” Cumpărătoarea s-a făcut albă ca varul

și a început să plîngă. „Ce ți-am făcut — îmi zice printre sughițuri — de ce-ți bați joc de mine?” „Ia-ți banii și nu face pe actrița — mă răstese din nou la ea — că de nu, chem militia!”

Tremuram tot de indignare. Mi-am aprins o țigară, dar n-am apucat să trag două fumuri că se apropie de mine tipul în scurtă îmblănită. „Ce se aude?” mă întrebă. „Păi, ce să se audă?” răspund nedumerit. Dar el de colo: „Îmi faci rost de o canapea?” „Iar începi?” zbir din răspuseri. „Vasăzică din ăștia-mi ești? face tipul. Ți-am băgat în buzunar zece ruble ca acum să faci pe nîznaiul?”

Nu știu cum de nu m-a lovit damblaua pe loc. Știu numai că m-am apucat cu mîinile de cap și am fugit spre autocamion. Cumpărătoarea mai era acolo. „Tovărășico, tovarășico, să vezi ce s-a întimplat, dă-mi banii înapoi!” am început să strig. Dinții îmi clănțneau și nu mai vedeam în fața ochilor. Dar cumpărătoarea a început să țipe ca din gură de șarpe: „Ajutor! E nebun...” și a dat să se ascundă sub canapea. Eu, după ea: „Banii, dă-mi banii, să-l duc pe tip la militia!” I-am smuls banii din mîna și fuga înapoi în magazin. Dar tipul, nicăieri. „Unde-i nemernicul ăla? am zberat furios. Nu iese nimeni din magazin! Controlați dulapurile, bufetele, bibliotecile! Dacă-l găsesc, îl omor!” Băieții au încercat să mă liniștească, să mă încredințeze că tipul a șters-o. „Nu te mai omori cu firea — mi-a zis unul — ce mai contează zece ruble în plus!”

În aceeași clipă s-a apropiat de mine un tînăr cu aspect de student. „Sînt de la militia economică — îmi zice. Tei mită, vasăzică?”

N-am mai știut ce fac. Am început să alerg prin magazin ca un besmetic și să răstorn mobilele. Apoi au venit niște zdrahoni în halate albe și m-au înșfăcat. Așa-i adevărul gol-goluț. Acum mă simt mai bine. Doar că din cînd în cînd visez urît. Mă mai supără uneori și doctorii, că-mi tot vîră termometrul sub braț. Ce-și închipuie, că am să-l iau? Eu am terminat cu bacșișurile, pe cîntea mea!”

G. Gorin

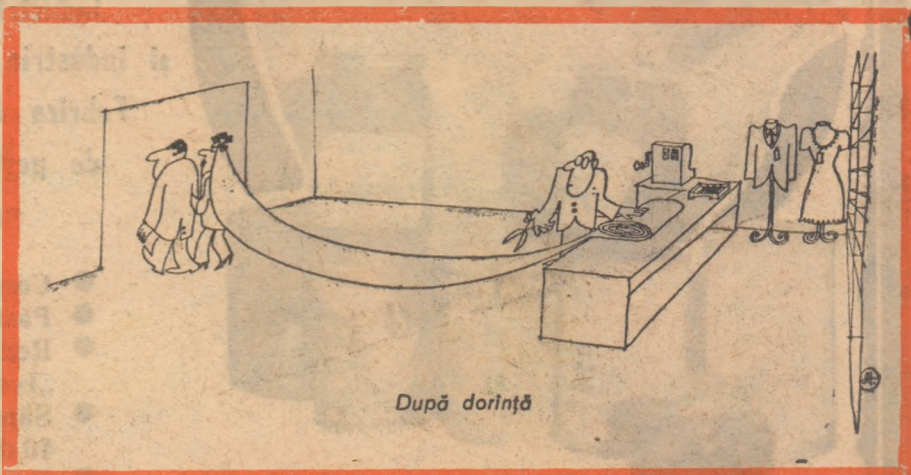
Inovator
Desen de B. Spelnikov

Apropo de fumat

Punctul de vedere al umoriștilor fumători

Fumatul este o activitate extrem de importantă, care contribuie la întărirea sănătății. Căci fumatul creează deprinderi folositoare. Astfel, fumătorii învață mai repede decît nefumătorii să-și deretice locuința, intrucît trebuie să măture scrumul de pe jos și mucurile de țigară de sub paț sau să spele perdelele innegrite de fum. Într-un cuvînt, fumatul este un indemn la igienă.

Fumătorii se îmbolnăvesc mai rar decît nefumătorii. Această afirmație poate fi argumentată științific. Se știe că în orice încăpere există foarte mulți microbi; fumul de la o țigară — sau cel mult două țigări — îi extermină însă fără milă. Cum? Păi, e ușor de înțeles:

După dorință

• umor •
• umor umor u •
• umor umor umor •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor u •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor •

dacă o cantitate infimă de nicotină ucide un cal, atunci ce să mai vorbim de un microb care, oricît ar fi de mare, e totuși infinit mai mic decît un cal?

Se spune că fumatul țale poftă de mîncare. Zi, ce e rău în asta, de vreme ce o lume și-un pămînt luptă împotriva obezității? Fumătorii au calculat că o țigară poate înlocui un sandviș, două țigări — o cană cu cafea cu lapte, trei țigări — o jumătate de piine. Cu aște cuvinte, un pachet de țigări e arhisuficient pentru a lua o masă suculentă cu un prieten.

Bărbații sînt acuzați că cheltuie prea mult pentru țigări. Dacă n-ar urma însă și-ar cheltui banii pe băutură, jocuri de noroc etc. De unde încă o concluzie logică: fumatul e o armă eficientă împotriva bețivilor, cartoforilor etc.

Se mai fac și alte calcule meschine la adresa fumătorilor: că, de pildă, fumătorii irosec pentru fumat 10 la sută din timpul de lucru. Să zicem că e așa. Rezultă, deci, că dacă s-ar lăsa de fumat, ar produce cu 10 la sută mai multe farfurioare din masă plastică sau ciorapi de damă cu un termen de garanție de 24 de ore. Se ridică însă întrebarea: dacă nimeni n-are nevoie de acest gen de produse, de ce să se fabrice și mai multe?

Ca să nu mai spunem că pentru fumători există pe piață cantități impresionante de scrumiere, brichete, fiole cu benzină etc. Cine le-ar cumpăra dacă n-ar exista fumători? Pentru fumători lucrează un mare număr de medici și de pompieri. Fără ei, ar rămîne pe drumuri. În concluzie, dragi tovarășii, fumați sănătoși, căci în felul acesta vă ajutați nu numai pe dv., ci și pe cei din jur.

Stenogramă după raportul prezentat de conducerea „Clubului bărbaților”.

Președinte — A. Kurleandski
Locțiitor — A. Hait

Precizări

Circ — loc unde animalele comportă ca oamenii, iar oamenii ca maimuțele.

Educație — proces de învățămînt la începutul căruia copilul e învățat să vorbească, iar la sfîrșit să tacă.

Meniu — listă de mîncăruri care tocmai s-au terminat.

Șofer — persoană destul de pricepută pentru a conduce o mașină și destul de inteligentă pentru a nu-și cumpăra.

Ziar — paravan portativ îndrăritul căruia un bărbat care stă jos în autobuz se ascunde de o femeie care stă lingă el în picioare.

Zoogramă

Pînă la apariția peștilor pe pămînt nimeni nu-și vorbea semenii de rău.

Nu pentru că peștii ar fi izvorul tuturor relelor.

Nu pentru că ei ar fi răspîndit calomniile.

Ci pentru că înainte de apariția peștilor nimeni n-avea organe ale auzului.

Primul organ al auzului a apărut la pești și s-a dezvoltat în detrimentul unui alt organ, al echilibrului.

Poate că de asta sînt mai echilibrate făpturile care nu aud nimic.

F. Krivin

treagă Cînd am împlinit însă 50 de ani a început să mă mustre conștiința. Mă mostra zi și noapte. Ba am început și să visez drăcovenii. Mă chinuia mai ales un vis. Se făcea că vine la mine Necuratul și dă să mă împungă cu coarnele: „Tu ești de-al nostru — îmi zicea — ți-am pregătit un cazan cu smoolă a-ntia!” — și hîrști! îmi trăgea o copită. Dam să mă feresc, da! Împelițatul odată își incolăcea coada în jurul gîtului meu și-mi rînjea: „De mine nu scapi cu una cu două! Te iau în împărăția mea întunecată, că tot vor oamenii să scape de indivizi de teapa ta!”

Acu' nu c-aș fi superstițios, dar m-am gîndit că parcă Necuratul avea dreptate. „Ce-ar fi, mi-am zis, să încep o viață nouă? Încercarea moarte n-are. Zis și făcut. De luni mă fac alt om. Fără antrenament și alte fleacuri.

Aici am greșit însă. Se pare că organismul meu n-a suportat o trecere atît de bruscă, fără — cum se spune — o perioadă de adaptare.

Într-un cuvînt, luni, la ora de deschidere, am declarat sus și tare: „A în-